46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 389 Կ. ՊՈԼԻՍ, 1902 ՅՈՒԼԻՍ 22/4 ՕԳՈՍՏՈՍ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 29 ՐԷՊԹԻԼ ԱԻՐ 22 ԹԷՄՈՒԶ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Այի Ճաատէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنجه يومى و سياسى غزيتەدر
ادارەخانەسى: باب عالى جادەسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԿԸ ՓԶՈՒԻՆ...

Ժամ, կ'երթա՞ք ամէնքդ ալ, աղիկ կամ մանչ, ծեր կամ երիտասարդ, —վստահ եմ ձեր բարեպաշտութեանը մասին, որչափ վստահ եմ Ենովք մարգարէին երկինք ամբառնալուն։

Բայց, երբ, այսօր, քսաներորդ դարուն չեմին վրայ, հարցուէր ձեզի թէ, ինչո՞ւ ժամ կ'երթաք, ամէնքդ ալ, վստահ եմ նոյնպէս որ չպիտի կրնայիք որոշ պատասխան մը տալ, — այնչափ փոխուած է նշանակութիւնը ժամ երթալուն, նախկին ժամանակներու նշանակութենէն։

Ես, իմ մասիս, եկեղեցի երբ երթամ, գոնէ ասանկ կը համոզուիմ, այն մտքերուելի իրականութենէն որ կը տիրէ նոյն, առ հասարակ, մեծէն մինչեւ պզտիկն քով։

Չպիտի կրնամ ըսել թէ, աչքերս առ կը տեսնեն, —վստահ եմ տեսութեան գործարանիս մագի չափ չիլ չլալուն,—երբ չեմ գտներ մէկը, ինչ կ'ըլլայ, գեղի համար, մէկը, որ չենք յորդ, ներմեռանդաբար, աղօթք ընէ, բարեպաշտօրէն խաչ հանէ, գրաւուած, վերեւցած, զմայլելի սրբասացութիւններէն և աղօթերգութիւններէն, որոնք կը բարձրանան տաճարին խորդարաւոր կամարներուն տակ, խունկի և լոյսի մթնոլորտին մէջ։

Փափուկ զգացումներդ վիրաւորած ըլլալէ եթէ չվախնայի, ես, միամիտ դիտողս, պիտի հարցնէի ձեզի տարբերութիւնը եկեղեցիին, — գոնէ մեր տեսած եկեղեցիին,—թատերարանէն։

Արդուզարդի, պերճանքի, շքեղանքի ամէնէն ճոխ ցուցադրութիւնները հոն չե՞ն որ կը տարուին։

Հոն չէ՞ որ, մեծ կամ պզտիկ, մանչ կամ աղջիկ, կ'ուզեն ամէնէն աւելի երեւնալ, փայլիլ, ինչ չափով որ կրրնան։

* * *

Բայց, կա՛յ ասոնցմէ՛ ալ աւելին, չատ աւելի առտառոցը, չատ աւելի ագեղը։

Արդուզարդի, պերճանքի, սոնքալու բոլոր ցուցադրութիւնները չեն բաւեր, հովահարն ալ ժամ կ'երթայ, հոն կը փչուին ալ, օրիորդները, կիները, կը փչուին, տիրող տաքէն պահպանուելու համար։

Կը հաճնամ թէ մեր «նազիկ» օրիորդներուն կազմուածքը մերինին չափ կոչտ չէ, — ո՛հ, ինչ չքնաղ կազմուածքներ, — և չեն կրնար անոնք, այնչափ դիմանալ տաքին, կ'ըլլայ որ կը մարին ալ, նուազում կ'ունենան, սակայն, եկեղեցին, կ'աղաչեմ, փչուելու տեղ չէ։

Քիչ մը չատ մոլեռանդ պիտի ըլլամ, մեր աղջիկներուն ըսելու թէ, հովահարնին, հոգ չէ՛, թող կախեն կուրծքերնուն, սակայն, եկեղեցին փչուելու տեղ չէ, կ'աղաչեմ, իրենց քոյրը, Աստուածամարն ալ կը սրդոզի։

Աղօթել եթէ կուգան, եկեղեցի, առ «նազիկ» աղջիկները, թող հանքանան, ի՛նչ կ'ըլլայ, թէ, ժամը, փչուիլ չըլլար։

Քրտինքները, թո՛ղ վազե՛ն, իրենց երեսէն, նեղուի՛ն թող, քիչ մը, ծո՛ւնկ, թո՛ղ չոքին, թո՛ղ, աղօթեն, ատիկա՛, թող ըլլայ, իրենց ապաշխարանքը, քաւութեա՛նը համար, իրենց մեծ, կամ պզտիկ, կուսական մեղքերուն... եթէ ունին, օհ, թող չփչուին։

Որովհետեւ, էհ, այս օր, նեղուելու համար հովահարով կը փչուին, վաղն ալ մէկը, ով գիտէ, հովահարով ալ չըլլար, կուրծքին կոճակները կը քակէ։

ԵՆՈՎՔ Ա.ՐՄԷՆ

ԲՆԱՇՐՋԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՍԽԱԼԸ

Սբէնսըր, Լբպօ, Ռիպօն՝ դիտելի է թէ ամէնքն ալ բարեշրջութեան աշակերտներ են և թէ ասոնցմէ առաջինը իր անհունն հանճարը նուիրած է բարեշրջութեան վարդապետութեան երեւոյթներու այլատեսակ խումբերու կիրարկութեան։

Այդ տեսակէտով, մարդուն և բոլոր կենդանի էակներու ներկան անհրաժեշտ հետեւանքն է յաւիտենական անցեալի մը, և ինչ որ նախապէս դրոշմուած է՝ չկրնար չենչուիլ կամ փոխուիլ յեղակարծ։ Ասիկա ալ հակազդեցութիւնն է մինչեւ անցեալ դարու սկիզբը ընդունուած՝ բնութեան ոստիւններու տեսութեան որուն համեմատ կեանքի իւրաքանչիւր տեսակ մէկ օրէն միւսը երեւան եկած կը նկատուէր։ Եւ իմաստասիրութիւնը սխալէ մը ազատելու համար շատ անգամ նոյնչափ մեծ ուրիշ սխալի մը մէջ կ'իյնայ թէ նոյն բանը առ այժմ կէտ առ կէտ չենք կրնար հաստատել բնաշրջութեան համար, բայց յանդգնութիւն ալ չէ առաջարկել որ մարդը անցեալին ծանր ազդեցութեան տակ ճնչել մինչեւ զայն նկատել դժուարա՛ փոփոխելի՝ բնաշրջութեան բարեր ակնոցը չափէն աւելի գործածած ըլլալ է։ Եւ բնաշրջութեան այդ մեծ վարպետը կամ վարդապետները՝ իրենց հեղինակութեանը, վարպետ ըլլալուն իսկ պատճառաւ ինկած են սխալի մը մէջ որուն իրենց բանաւորութիւնն իսկ կը վկայէր, վկայ այն տարուբերանքը որուն ենթարկուած են անոնք մէկ մը իրենց պաշտանած դրութեան չափազանցութեանը կողմէ հակելով, մէկ մը իրենց անապատ տրամախոհութեան կամ դիտողութեան։

Ամէնէն մեծ հեղինակութիւնը, դրութիւնը որուն պարտ է հետեւիլ՝ դիտողութիւնն ու փորձառութիւնն է և եթէ այդ եղական, անսադիւտ խորհողները նուազ չլացած ըլլային բարեշրջութեան տիեզերականութենէն, շատ դիւրաբա՛ պիտի կարենային իրենց արժանեօք գնահատել իրենց իսկ դիտողութիւնները, և առանց վարանման պիտի կարենային այն ժամանակամիջոցները —շատ մը սերունդներու — զոր անհրաժեշտ կը նկատեն դատապարտութեան անհրաժեշտ ազդեցութեանը։

Ամէն իմաստասիրական դրութիւն, մանաւանդ զի դրութիւն մըն է՝ որ իր սեղմումները որոշ և սխալներն ունի որոնք կ'ընկերանան իր լայնութիւններուն և ճշգրիտ մեկնութիւններուն։ Մինչեւ վերջին ատենները, իմաստասիրական կամ ոչ, ամէն դրութեան և հաստատութեան տակ լանկեայն կ'ընդունէր մարդ արարածին տարապայման կարեւորութիւնը տիեզերքի մէջ։ արդարեւ մարդուն ո՞վ արգելէր իր ինքզինքը նկատել իբրեւ կեդրոն տիեզերքի և արարչագործութեան։ անշուշտ ո՛չ իր բացարձակ ազիտութիւնը և ո՛չ ալ անպիտանութիւնը որ անհրաժեշ հետեւանքն ու վաւակն է ամէն ազիտութեան։ Բնութեան օրինաց լուրջ հետազօտութիւն մը կրցաւ վերհանել սակայն այդ կարծիքներուն անհիմնութիւնը, նոյն այդ հետազօտութիւնները վանեցին մարդը այն մարզերէն ուր կը սաւառնէր անարգար կերպով և ցոյցին իր շատ բնական և ոչ բացառիկ ծագումը։ Վերջ ի վերոյ մարդը իր դասակարգը գտաւ կենդանականութեան մէջ և տեղաւորուեցաւ Սանաւորներու Առաջնակարգներու (Primates) կարգը որուն երկու ենթակարգներն են Մարդասեռները (Hominiens) և կապկասեռները (Simiens)։ Թողէք որ մարդուն ծագումն անսանացուելու եռանդը երթայ մինչեւ մարդը կապիկն սերեցուելու զեղծման, որուն սակայն բնաւ պատասխանատու չէ Տարվին։ Շատ լուրջ ուշադրութեան արժանի է կարծիքներու հեղինակաւորութեան կախումը անոնց կրնամէն, յեղկեղումէն, համաձայն։ Մարդոց միտքը այնպէս մը չինուած է որ ամէն տեսակ գաղափար հոն կրնան մտնալ յաջորդաբար, նոյն իսկ միեւնոյն ժամանակ, և հաստատուիլ հոն, հերիք է որ շարունակաբար կրկնուին անոնք, պէտք է դիտել թէ մարդոց սերունդները որքան փոփոխամիտ են։ Օր մը գիտուն անունով յորջորջուողները կը պարծին թէ «նշա՛ն նախանարց ընտրութիւն մը ընել իրենց թողուեր, նախամտիր պիտի համարէին ինքզինքին սերած նկատել կատարելագործելի կապիկէ մը»։ Այնպէս մտքերու հոսանքն առաջնորդող իւրաքանչիւր մեծ կարծիք իր ետեւէն կը քաշէ խանդավառութիւն մը որ մասամբ կը նսեմացնէ առաջնորդ տեսութեան փայլը, ապացոյց թէ՝ ոչ մէկ անգամ միտքը կրնայ խորհիլ առանց ազդուելու սրտէն պիտի ըսեմ թէ խանդավառութիւններն ալ շատ անգամ մաքէն ծագում կ'առնեն։ Եւ ահա ճիշդ այդ խանդավառութիւնները իր սահմաններէն, չափերէն անդին անցընելով, մարդն իր հոգւոյն հիմերով յարեւնման ընդունիլ կուտան միւս կենդանիներուն։ Ասկէ կը ծագի անդիմադրելի փափաք մը վեր հանելու, հրապարակելու ինչ որ կայ մարդուն մէջ սարին, կարծես ձեռնտու ըլլալու համար—իբրեւ թէ — գիտութեանց հաստատութեանց։ Եւրոպական գրականութիւնը կը տեսնէ՞ թէ որքան զբաղեցաւ ու կը զբաղի դեռ «մարդկային անասուն»ով և այս իմաստասիրական կամ հոգեբանական վերլուծման անունին տակ։ Մարդը անանանցնելու առաջնայ այդ մարմաջէն ո՛չ ներկայ գիտուն-գրագէտները զերծ են և ո՛չ ալ շատ մը գիտուններ և ո՛չ ալ նոյն իսկ իմաստասէրներ։

Չեմ ուզեր առ այժմ նկատողութեան առնել գաղափարները ծաւալման՝ հասարակ ժողովրդեան բարքերուն վրայ յառաջ բերած վնասաբեր ներգործութիւնը կամ այն աղէտները որոնց կը մատնուին գրականութեան հետեւող և անկէ աղդուող նմանասէր մտքերը որոնք մոլութեանց ու կրքերու զառիթափ մը վրայ դժուարաւ կեցած երբ կենդանակութեան փառաւորումը կը տեսնեն, կը թողուն այլ ևս ինքզինքին և վար կը գլորեն այն բարոյական դիրքէն զոր հազիւ կրցեր էին մինչեւ այն ատեն պահել։ Եւ սակաւաթիւ չեն այն հիւանդ նկարագիրները որոնք կարծիքի մը գիտակից կամ անգիտակից թելադրութեան տակ ինքզինքին անոր վրայ կը չափեն և փայլուն ու գրգռնական ապացոյց մը կ'ըլլան անոր։

Ճշմարտութիւնը պէտք է յայտնուի եթէ՝ ան աղեւաբեր իսկ ըլլայ։ Ճշմարտութիւնը չատ վեր պէտք բռնուի նկատումներէ։

ԱՐԱՄ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

ԱՆԿԵՂԾ ԹՕՍԻԲԵՐ

ԾՈՒԹ ՁԱՄԲԱՑ

Արհեստանոցի սրահներուն մէջ տեսայ անցած օր ստուար խումբը այն աղջիկներուն՝ որոնք եկեր ժողվուեր էին հոդ, մէյ մէկ օգնական-ուսուցչուհիի վկայական ձեռք ձգելու։ Ժպտերես դէմքը մէկ քանիներուն, տխուր դէմքը միւսներուն, ամէնքն ալ գրեթէ հաւասար թախծագին տխրութիւնն ու առիթներն ինի, ու մասնձեցի այն դառնագին կեանքին վրայ ուր պիտի թեւակոխէին անոնք, պատրանքներով և յուսախարութիւններով։

Ու այսօր պէտք է ստոյգ գիտնանք թէ, ճշմարիտ ազէտ մըն է մեր կրթական գործին, ինչպէս նաեւ մեր դաստիարակուհիներուն համար իսկ, այն հանգամանքը, որ առած է այսօր վարժուհիներուն թիւը, մէկ կողմէն ստիպելով խեղճ դարտիարակուհիները իրարմէ նուազ գինով աշխատիլ յօժարելու, իրենց պաշտօն մը դտնելու համար, և միւս կողմէ նաեւ բնաւ օգուտ մը չունենալով բոլոր այն աշակերտուհիներուն՝ որոնց կրթութեան գործը պիտի յանձնուի իրենց։

Այսօր, դպրոցին շրջանը աւարտող ամէն աղջիկ որ աղքատ դասակարգի կը վերաբերի և կամ ընտանիք մը ապրեցնելու տխուր սիպողականութեան տակ կը դտնուի, վարժուհիութեան դուռն է որ ափ կ'առնէ, հոն մտնելուն քիչ թէ շատ դիւրութեանը վրայ ապաւով և սա յուսով թէ՝ աւելի հանգիստ կեանք մըն է որ պիտի անցընէ իր ընտրած այդ ասպարէզին՝ քան ուրիշ կարուհիի կամ տարբեր ասպարէզի մը մէջ։ Մտածելու այս սխալ կերպը, միակ խթանը կ'ըլլայ մեր մէջ վարժուհիութեան ճաման ու նաեւ այդ համատութեամբ ալ անոնց ամականին նուազման. ամական՝ որ մարդ շատ անգամ իր սպասուհիին իսկ կը խպնի վճարել։

Այս տարուան Բնին Ցանձնաժողովը սիրելի է յուսալ որ այդ վարժուհիներուն մէջէն է՝ն արհամարհուելուն միտնակ պիտի տայ ուսուցչութեան վկայական, թողլով միւսները որոնք պիտի տխրին, բնականաբար։ Եւ սակայն անուղղակի կերպով բարիք մը եղած պիտի ըլլայ այդ մերժումը, անոնց պատճառ ըլլալով որ անոնք կեանքի ասպարէզներուն մէջ փորձեն շահիլ իրենց հացը. ասպարէզներ, որոնք չեն պակսիր բարեբաղդաբար։

Այսօր «տիվալ» բանող աղջիկներ, կարուհիներ կան, որոնք նիւթապէս — և ինչո՞ւ բարոյապէս ալ չըլլայ—բարձր դիրք մը ունին մեր հիմնական վարժուհիներէն։ Այսօր աւելի ուրախալի պիտի ըլլար, վարպետ կարուհիներու, գլխարկ կապող աղջիկներու բազմանալը տեսնել, քան թերուս, յաճախ երկու տող կարդալ ու գրել չի գիտցող վարժուհիներու աւելնալը։

Ուսուցիչներու Բնին յանձնաժողովին բարերար ոգին պէտք է ըլլայ այդ աղջիկներէն անկարողները մերժել և այդ կերպով, հոգ չէ վարկեանի մը տխրութիւն պատճառելէ ետքը, վարժուհիութեան փչուտ ու քարուտ ճամբէն զանոնք հեռացուցած ըլլալ, շատերուն անուղղակի կերպով առիթ մը եղած ըլլալով շատ աւելի հանգիստ, շատ աւելի լայն ճամբայ մը ընտրելու։

ԼԵՒՈՆ ՇԱԹՐԵԱՆ

ԿԵՍԱՐԻՈՅ ԹՕՄԱՐՋԱՑ ՎԱՆՔԷՆ

Կեսարիոյ Թօմարզա գիւղին Ս. Աստուածածին և Ս. Խաչ անուամբ կրկնայարկ և չքնաղատիպ վանքը կառուցուած է չորս գմբեթներով. իրեն կից ունենալով նաեւ փոքրիկ մատուռ մը յանուն Ս. Կարապետի։

Վանուցս գոյութիւնը գրեթէ հինգ դարու մօտ հնութիւն մ'ունի, ինչպէս ճշմարտապէս կը վկայէ հոն թուական մը։

Թօմարզայի վանքը այժմ ունի երեք միարան վարդապետներ, և քանի աշակերտներ, բնիկներէն և վիճակային գիւղերէ։ Դպրոցը կը խնամուի վիճակիս առաջնորդ գեր. Տ. Տրդատ Սրբազան Հօր կողմանէ, և աղքատիկ վանուցս եկամուտներէն։

Միաբանութիւնս ի վաղուց անտի, իր հոգեւոր նախորդաց գովելի դրութեան հետեւելով, մինչեւ ցարդ վառ և յարատեւ պահած է կրօնական նրբութիւնը, և եկեղեցական բարեգործութեան նկատմամբ ունեցած խնամք և հոգածութեան յորդիւ, կարողացած է համեստ և բարեբարոյ քահանայ և լաւ երաժիշտ դասատուներ պատրաստել թէ՛ տեղւոյս և թէ՛ վիճակային գիւղերէից համար, ինչպէս այժմ ունի Ս. Կարապետի վանուց մէջ երկու վարդապետ, տեսուչ և աւագ լուսարար, և նոյն իսկ քահանայ մը կեսարիոյ քաղաքի մէջ։ Միաբանութիւնս ներմ փափաք կը տանի թէեւ աւելի արդիւնաւոր վիճակի մը վերածել վանքը և դպրոցը, սակայն վանքին նիւթական անձկութիւնը և ժողովրդեան աղքատ կացութիւնը անկատար թողած է այս փափաքը. ուստի այս մասին բարեսիրտ բարերարաց խնամքը և աջակցութիւնը կը հրաւիրենք։

Վանուցս Ս. Խաչ եկեղեցին, իր հին դիրքէն աւելի ընդարձակ տարածութեամբ ի հիմանց չքեղազարդ կառուցուած է 1850 թուականին, Ղանասերու թեամբ բնիկ Թօմարզացի հոգելոյս Բարսեղ հայր սուրբ Թորոսեանի և գիւղիս բարեպաշտ ժողովրդոյ անձնուէր աշխատութեամբ. իսկ Ս. Աստուածածին եկեղեցին, որ գրեթէ խարխուլ վիճակի մը հասած էր, գմբեթաշէն նորոգուած է Թալասցի Մեծատմբաւ Կիւլպէնկեան ազնիւ գերդաստանի անձնական ծախքով։ Այս եկեղեցիին աւագ դրան վրայ գրուած է հետեւեալ յիշատակարանը, «Կամարակապ Ս. Աստուածածին առաքելոյն Ս. Եկեղեցիս, դմբեթայարկ նորոգեցաւ ջանասիրութեամբ Թալասցի ազնուատոհմ Կիւլպէնկեան զարմից, վասն կենդանեաց և ննջեցելոց հոգւոյն»։ Անա այս ազնիւ գերդաստանին օրհնեալ յառաջիւրը հանդիսացող վսեմ, Պատրիկ պէյ Կիւլպէնկեան, իր նախնեաց անմահ յիշատակը հոգեւորապէս փայլեցնելու նպատակաւ, այս անգամ բարեհաճեցաւ Ս. վանքիս նուիրել կարգ մը, պատարագի թանկագին զգեստ, որուն համար մասնաւոր պատարագ և հոգեհանդիսաեան աղօթք կատարուեցաւ Ս. Աստուածածնի տաճարին մէջ, և պիտի կատարուի ամէն տարի, այս յիշատակին յայտնացեալ Ս. Աստուածածնի վերափոխման տօնին օրը։ Ուստի կը փափաքիմ ի գիմաց միաբանութեանս հրապարակաւ յայտնել մեր ջերմ շնորհակալութիւնը, մաղթելով ի տիտանէ երկար կեանք և բարեյաջողութիւն։

Փ. Վ. ԿՐՊՏ. ՎՐ. ՀԱԶԱՐԵԱՆ

Թօմարզա, 8 յուլիս 1902
Ս. Աստուածածին վանք

11

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ» Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՀՈԳԵԶԱՒԱԿԸ

(Պոլսահայ կեանքէ)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Գ.

Այս հինգ բառերը բաւական եղան իրեղ ընտանիքին հոգեկան տագնապները բազմապատկելու և անոնց մաքին մէջ արթնցնելու անցեալին այն խել մ'միշատակները ի մաճին իրենց գեղազարդ օրերուն որոնք երջանիկ սուուերներու նման սահեր էին ինչպէս ամէն զուարթ ժամանց ...։ Հիմայ տխուր էին ամէնքն ալ. իրենք հոգեւոր հօրմէն մխիթարութիւն կը հայցէին հրաւիրեալներուն որոնք մի առ մի փութացեր էին Ասեղեաններուն Սաղրը Աղամիի բնակարանին չքեղ դռնէն ներս մտնել։ Սերովբէ էֆ. և ընտանիքը իրենց տաներէցին կարծեցեալ արժանիքը մեծապէս կը գնահատէին և միշտ նպաստաւոր գաղափար մը ունեցած էին անոր վրայ որ յաղողած էր յարգանք ներշնչել իրենց։ Ու այսօր որ «Լուսահոգի»ն ոչ ևս էր, Ասեղեանները կը շարունակէին իրենց լաւատեսի համոզումը անալալ պահել իր վրայ և մեծարել զինքը բացառիկ պատիւներով։

* * *

Տնօրէնէնքը կատարելէն և քանի մը մխիթարական խօսքեր մրմռալէն ետքը տէր հայրը կը հեռանար հիմայ, իր մտածումներուն մէջ թաղուած, անհոգ ու յուսալից։ Այս տեսակցութիւնը գոհ ձգեր էր զինքը և քաջալերած էր մտքին խորը տակաւ հասունցող գաղափար մը՝ ի նպաստ Ասեղեաններուն որոնց հանգուցեալ պետին բարիքները վայելած էր ատենօք։

Ադին, ակն. Եւգինէ անհամբերութեամբ իր տագրին կ'սպասէր որ Մարգար էֆ.ին ընկերակցութեամբ գալով տան կարասիները պիտի ցոյց տար անոր վաճառումներուն հսկելով։

Վերջապէս ժամը 8ին տանները փողոցին ծայրէն Գրիգոր աղային հետ դրսեցիի երեւոյթով մէկու մը գալը տեսան և Լեւոն զանոնք ընդունելով հիւրասենեակ առաջնորդեց։

Բանի մը վայրկեաններ բաւական եղան այդ այցելուներուն հանգիստին որոնք սուրճով մեծարուելէ վերջ, վաճառման բանակցութեան սկսան։ Գրիգոր աղան արդէն ներկայացուցեր էր իր Սիմոն բարեկամը որ Մարգար էֆ.ին գործակատարն էր, տիրոջը կողմէն ղրկուած։ Նիհար, երկայն, ոսկրուտ մարդ մը այդ փոխանորդը, դէմքին վրայ երկու խիստ վառվռուն աչքերով որոնք հրայ սեղանաւորի մը նախանձը գրգռելու բնութիւնը ունէին։

—Ո՞ւր են կարասիները, կրնանք տեսնել, հարցուց վերջապէս այդ գործակատարը չոր ձայնով մը, ատեն ատեն գաղտնի նայուածք մը ուղղելով Սիրանուշին...։

Ու Տկն. Եւգինէ փութաց դիմացի սենեակը առաջնորդել զանոնք, ուր Մարգար էֆ.ին պաշտօնեան աչքի անցուց ամէն բան և սկսաւ արձանագրել գրպանի տետրին մէջ։ Երբ լմնցաւ, դաշնակը, երկու նկարներ, և մէկ քանի գորգեր դուրսը կը մնային, ատոնց պէտքը զգալի չըլլալուն։

Սիրանուշին ուրախութիւնը չափ չունէր։

Շնորհիւ Գրիգոր աղային ճարտարութեան, բաւական յարմար գիներ նշանակուեցան նօթատետրին մէջ և վաճառման գործողութիւնը կարճ տեւեց։ Պ. Սիմոն գրպանէն պանքնոթներու տրցակ մը հանելով համրեց և մեծ մասը նորէն գրպանը դնելով քանի մը դրամատոմս տկն. Եւգինէին երկրնցուց։

Ասիկայ կանխավճար մըն էր. կարասիներուն փոխադրութեան ժամուն մնացեալը պիտի վճարուէր։

Եւ տիպար գործակատարը ընկալագիրը գրպանելէն վերջ մեկնեցաւ, իր տեսածները ամփիլապէս տիրոջը հաղորդելու համար։

Ե.

Տիկին Կիւլերեան Սիրանոյշին մէջ գտած էր անանկ յուզիչ ու բնական շնորհներ որոնք կնոջ մը կողմէ կրնան այնքան ճշդութեամբ նշմարուիլ, հաւակառակ իրենց խուսափուլ հանդամանքին և թերեւս անոնց ի՛սկ համար։ Անոր յատկանշական, բարետոնմիկ ձեւերը զայն գերազանցապէս համակրելի արարած մը դարձուցեր էին իր աչքին։ Գեղանի պարմանուհին ալ, իր կարգին, անտարբեր չէր մնացած այրի կնոջ բարեկիրթ յատկութեանց երբ ան, արդէն իր հաճելի ընթացքով ու խօսակցութիւններով, գրաւած էր դիրենք։ Այսպէս, երկու ընտանիքներուն համար ալ բաւական մ'էր իրարու հանդիպիլը անանկ ատեն մը ուր ձեռը վրայ կը հանէր եգիչերները կ'երկընայի՛ն։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Անգլիոյ գաղթային նախարարութիւնը յուլիս 28ին հրատարակեց կապոյտ տետրակ մը, որ նոր թղթակցութիւններ կը պարունակէ՝ Հար. Ափրիկէի դէպքերուն մասին։ Այդ թղթակցութիւնները կը վերաբերին նոր գաղթավայրերուն մէջ կատարուած յառաջդիմութեանց, վարչութեան գործերուն, և թշնամութեանց դադրելէն ետքը ձեռք առնուելիք միջոցներուն։ Կապոյտ տետրակը կը պարունակէ լորտ Միլնէրի հեռագիրները, գաղթականութիւններ հաստատելու խնդրին նկատմամբ, որուն կարեւորութիւնը չեղած էին Հար. Ափրիկէի բրիտանական միւս գաղթավայրերը։

Թղթակցութիւնները կը պարունակեն նաև Լորտ Միլնէրի մէկ յայտարարութիւնը, որ 1902 յունիս 2 թուականը կը կրէ և որ կ'ըսէ. — «1899 փետրուար 15ին, ոսկեհանքերու զուտ շահերէն առնուելիք 5% տուրքին գանձման մասին հրատարակուած կանոնագրութիւնը և այն միւս օրէնքները որոնք չեն համապատասխաներ այս յայտարարութեան, ջնջուած են։

Այդ գաղթավայրին ոսկեհանքերու տարեկան զուտ արտադրութիւններէն % 10 տուրք մը պիտի առնուի, արտադրութեան ծախքերը և ուրիշ կարգ մը գումարներ զեղջուելէ ետքը։

Շահեկան է հիմա գիտնալ թէ ինչ եղած են Վէրէնիկինկի մէջ ընդունուած նկատումները, որոնց հետեւանքով յառաջ եկաւ Պոէրներուն անձնատուութիւնը։

Հետեւեալներն են այդ նկատումները։—

Հարաւային Ափրիկէի հանրապետեան և Օրանժի անկախ պետութեան ներկայացուցիչներու ժողովը որ գումարուեցաւ Վէրէնիկինկի մէջ 1902 մայիս 15էն 31, ցաւով ընդունեց Ն. Վեհափառութեան կառավարութեան առաջարկութիւնը՝ վերջացնելու թշնամութիւնները, ինչպէս նաև այն զեկուցումը թէ առաջարկութիւնը պէտք է ընդունուի կամ մերժուի առանց փոփոխութեան։ Ժողովը կը ցաւի որ Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը բացարձակապէս մերժած է բանակցութեան մտնել Հար. Ափրիկէի հանրապետութեանց կառավարութիւններուն հետ՝ Պոէրներու անկախութեան դիտումով, և թոյլ չէ տուած Պոէր կառավարութիւններուն, հաղորդակցութեան մտնելու պօէրական պատգամաւորութեան հետ։ Պոէրները խորհած են միշտ թէ, ոչ միայն բացարձակ արդարութիւնը, այլ նաև այն կեանքի և դրամի ահագին զոհողութիւնները զորս կրեցին իրենց անկախութեան համար, իրաւունք պիտի տային Պոէրներուն այդ անկախութիւնը պահանջելու։ Ցանձնաժողովը լուրջ նկատողութեան առաւ երկրին ու ժողովուրդին արդի կացութիւնը, ինչպէս նաև մանաւանդ սա իրողութիւնները.—

1. Պատերազմին այն ձեւը, որով կատարուեցաւ ան զինուորական իշխանութեանց կողմէ, կատարելապէս աւերեց երկու հանրապետութեանց երկիրները։ Ագարակները ու քաղաքները քանդուեցան, ապրուստի բոլոր միջոցները անհետացան։ Պոէր ընտանիքներու և բանակներուն գոյութեանը և պատերազմին շարունակութեանը համար անհրաժեշտ բոլոր աղբիւրները ցամքեցան։

2.— Պոէր ընտանիքները դերի իյնալով փակուեցան կեդրոնական բանակեցողներու մէջ, ուր անօրինակ զրկումներու և տառապանքներու ենթարկուեցան, այն աստիճան որ կարճ ժամանակի մը մէջ քսան հազար հոգի մեռան, և եթէ պատերազմը շարունակէր, Պոէր ցեղը այդ կերպով բնաջինջ պիտի ըլլար։

3.— Քաֆիր ցեղերը զինուեցան և մեղի դէմ զրկուեցան։ Ասոնց կատարած խժդժութիւնները կացութիւնը անտանելի վիճակի մը վերածեցին։

4.— Անգլիացիներուն յայտարարութեանց համաձայն, տակաւին զէնքի տակ գտնուող Պոէրները իրենց շարժուն և անշարժ բոլոր ինչքերը կորսընցնելու սպառնալիքին մատնուած են։

5.— Այն պայմանները՝ ուր պատերազմիլ պարտաւորուած ենք, անկարելի է մեր բանակներուն կողմէ գերի բռնուած թշնամիները պահել, որով շատ չնչին կորուստներ միայն կրնանք պատճառել բրիտանական զօրութեան, մինչդեռ անգլիացւոց գերիները իրենց ծննդավայրէն հեռու տեղեր կը զրկուին։

6. Դեռ զէնքի տակ գտնուող Պոէրները, որոնք մեր բանակին խիստ անզօր մէկ փոքրամասնութիւնը կը կազմեն, և որոնք պարտաւորուած են կռուելու թշնամիին չափազանց զօրութեանը դէմ, կը նեղուին նաև անօթութենէ։

Այս նկատումներով ժողովը կը կարծէ թէ պատճառ մը չկայ յուսալու թէ, պատերազմին շարունակութիւնը պիտի կրնայ երաշխաւորել Պոէրներուն անկախութիւնը, ուստի Պոէրները պէտք չէ շարունակեն պատերազմ մը, որ ամբողջ ժողովուրդի մը նիթական կործանումէն և անոր սերունդին փճացումէն զատ ուրիշ ոչ է արդիւնք չի կրնար ունենալ։ Այս նկատումներով, ժողովը կը յանձնարարէ երկու կառավարութիւններուն՝ ընդունիլ Ն. Վեհափառութեան կառավարութեան առաջարկութիւնները և ստորագրել զանոնք։ Ժողովը կը յուսայ թէ իր այսօրուան ընդունած պայմանները կրնան մօտ ատենէն բարեփոխուիլ, որով Պոէրները կարենան առանձնաշնորհումներ վայելել։

ԶՕՐԱՎԱՐ ՊՕԹԱ ԵՒ ՏՐԼԱՐԷՑ ՀԱՐ. ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Քէյբ-Փաունէն 29 յուլիս թուականով կը գրեն թէ, Պօթա և Տրլարէյ զօրավարները Մթէլէնպօխ հասան, ուր գոլէժին մէջ իրենց նախաճաշ մը տրուեցաւ։ Վաթսունի չափ ուսանողներ մինչեւ գոլէժ տարին այն կառքերը, որոնց մէջ կը գտնուէին երկու զօրավարները։

Բանախօսութեան մը մէջ, զոր արտասանեց զօրավար Պօթա, յայտարարեց թէ այն օրը երբ հաշտութիւնը կնքուեցաւ իրենց համար կեանքին ամէնէն գեղեցիկ օրը եղաւ, սակայն ներմուծուեցաւ ժաղթանքներ ընելով, սփոփուեցան։ Զօրավարը յորդորեց իր ունկընդիրները գոհունակութիւն զգալ և հպատակիլ Ատուծոյ կամքին։ Հոգ չէ թէ կերպով մը իրենց ազգայնութիւնը մեռած ըլլայ, իրենց ազգը մեռած չէ, յարեց զօրավարը։ Ան պիտի ջանայ զօրաւոր ազգակ մը ըլլալ Հարաւային Ափրիկէի ընկերական կեանքին մէջ։

Զօրավարը դրուատիքներով խօսեցաւ Մ. Շեթֆնի մասին, և խնդրեց որ դադրին զբաղելէ քաղաքականութեամբ, և միմիայն հոգ տանին երջանիկ ապրելու Հարաւային Ափրիկէի մէջ։

Զօրավար Տրլարէյ ըսաւ թէ, Սթէլէնպօխի ուսուցիչները պատասխանատու են հասարակաց կրթութեան, և աւելցուց թէ, եթէ այդ ուսուցիչները գիտնան իրենց պարտականութիւնը լիովին կատարել, Ափրիքանէր ցեղին ապագան ապահովուած է։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Մ. Զէմպրէնի դարձը.— Գաղթային նախարարին մէկ յայտարարութիւնը

Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Բրամպօրն դերկոմսը, յուլիս 29ի օրը, պատասխանելով հարցման մը, խորհրդարանին մէջ յայտարարեց թէ, Ֆրանսեւսպանիական դաշնակցութիւնը, որ կնքուեցաւ 1900 յունիս 27ին, միմիայն արեւմտեան Սահարայի չպատկանիր, այլ կը ճգնէ նաև Կուինիոյ ծոցին ֆրանսական և սպանիական ստացուածքներուն սահմանագլուխները։

Գաղթային նախարար Մ. Զէմպրէնն, իր վերջին արկածէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով պատուոյ ցոյցերուն արժանացաւ։

Սըր Հէնրի Բէմպլ Պէնըրմէն, ընդդիմադիրներուն պետը, շնորհաւորելէ ետքը Մր. Զէմպրէնը իր բուժման համար, հակիրճ բանախօսութիւնով մը ի վեր հանեց հարաւային Ափրիկէի կացութեան պատկանող զանազան խնդիրներ։

Մ. Զէմպրէնն արտաքին կերպով շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած շնորհաւորութիւններուն համար։ Գաղթային նախարարը յայտարարեց թէ, պէտք չէ չափազանցել բրիտանական կառավարութեան կատարած գործը Հարաւային Ափրիկէի մէջ։ Կարելի է. ղաձին չափ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ վարչական նոր տեսութիւն մը պիտի հաստատուի նոր գաղթականութիւններուն վրայ։

Գալով տուրքերու խնդրին, Մր. Զէմպրէնն կ'ըսէ թէ տակաւին այդ մասին բան մը չգիտէր։ Միայն խնդիրը նոր սակացոյց մը հաստատելու վրայ է, կը յարէ, ինչ որ հարկեցուցիչ կը դարձնէ բազմաթիւ կնճռոտ խնդիրներու քննութիւնը։

Անգլիական կառավարութիւնը պիտի ջանայ խուսափիլ հանքագործութեան զարգացման արգելք եղող միջոցներու դիմելէ։ Կատարելապէս արդարացի է որ, Հարաւային Ափրիկեան ծախքերուն մէկ մեծ մասը Թրանսվալեան ճարտարարուեստին վրայ ըլլայ, սակայն հիմկուան գոյութիւն ունեցող հանքերէն չէ որ կարելի պիտի ըլլայ այդ բանը։

Ինչպէս յայտնի է անգլիական կառավարութիւնը հարիւրին 10 տուրք դրած է այդ հանքերէն յառաջ եկած շահին վրայ։

Մ. Զէմպրէն կ'ըսէ թէ բրիտանական կառավարութիւնը չուզեր երբեք որ Պոէրները լքեն իրենց հին աւանդութիւնները։ Կառավարութիւնը կը յուսայ որ Պոէրները Անգլիացիներուն հետ համերաշխութեամբ պիտի գործեն, ապահովելու համար Հարաւային Ափրիկէի յառաջդիմութիւնը, ամէն տեսակէտներով։

Մր. Զէմպրէնի յայտարարութիւնները բուռն ծափահարութիւններով ընդունուեցան։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՄԻԻՍ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Թայմզ» կը հրատարակէ իր Հռոմի թղթակցին երկար մէկ նամակը, որուն մէջ խօսուած է Իտալիոյ միւս տէրութեանց հետ ունեցած արդի յարաբերութեանց վրայ։

Իտալական կառավարութիւնը, կ'ըսէ «Թայմզ»ի թղթակիցը, ընդհանուր աշխարհի ուշադրութիւնը իր վրայ դարձնելէ ետք, պէտքը կը տեսնէ միաքերու քիչ մը հանդարտացման. իր օրկանները կը գոչեն. «Այսպէսը բաւական է, մենք բաւական ենք Ռուսիոյ»։

Թղթակիցը յետոյ ցոյց կուտայ Իտալիոյ՝ Անգլիոյ հետ ունեցած յարաբերութիւնները, իրեն հիմ բռնելով իտալական թերթի մը Բէրլէվէրէնֆի տեսութիւնը։ Ամէն աղէկ վերջացող գործ աղէկ է, կ'ըսէ այդ թերթը, և մենք առաջիներէն ենք յուսալու, մաղթելու որ, Անգլիոյ հետ Իտալիոյ ունեցած մտերմական յարաբերութիւնները ցայտուն հանգամանք մը ունենան, ուրկէ երկու երկիրներն են որ պիտի շահին։

«Թ. յմզ»ի թղթակցին հաւատքին համեմատ «Բէրսէվէրանցա»ի այս կարծիքը՝ իտալիական ժողովուրդին մեծագոյն մասին ալ կարծիքն է։

ԶԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Բէքինէն առնուած հեռագրի մը համաձայն, չինական կառավարութիւնը իր պաշտօնական հաւանութիւնը յայտնած է Սըր Ճ. Լ. Մէքէյի ծրագրին. այս որոշումը կը պատկանի միայն անգլիական ներածմանց։

Զանկ-Շի-Թունկ, Վու-Զանկի ընդհանուր կառավարիչը, կայսերական հրովարտակով առեւտրական նախարար անուանուած է, պաշտօն, զոր պիտի կատարէ իր արդի փոխարքայի պաշտօնին հետ։ Այս պաշտօնները առաջ յանձնուած էին Լի-Հունկ-Զանկի, իր մահուընէն քիչ ժամանակ առաջ, և բաղձանք կը յայտնուէր մեծ կարեւորութիւն տալ անոնց, բայց այսօր ալ, տակաւին չէ ճշդուած այս պաշտօններուն ճշգրիտ սահմանները։

Բէքինի մէջ կը գնահատուի Զանկ-Զի-Թունկի անուանումը, և կ'ըսեն թէ այս մարդն կարող մէկն է, ուսումնասիրած յառաջդիմական առաջադրութիւններով։

Իսկ չինական տուգանքի հատուցման մասին Շանկայէն 29 յուլիս թուականով կը հեռագրուի թէ, դրամատէրներու յանձնաժողովը տեղեկացած է թէ, Մեծն Բրիտանիա և Միացեալ Նահանգները իրենց ընելիք ջանքը յայտնած են, համոզելու համար միւս տէրութիւնները որ ընդունին տուգանքի մէկ մասին կամ ամբողջ տուգանքին հատուցումը արծաթի արժէքին համեմատ, փոխանակ ոսկիի։

—«Տէյլի Նիուզ» կը գրէ թէ, յուլիս 29ին Լոնտոնի մէջ խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ, Անգլիոյ եկամտական նախարար Լորտ Լէնտտաունի և առեւտրական սենեակներու ուրիշ ներկայացուցիչներուն միջև, և քննուեցաւ Սըր Մէքէյի կողմէ արտաքին գործոց նախարարութեան եղած նոր առաջարկութիւնները, Չինատանի առեւտրական դաշնագրութեան մասին։

ԷՏՈՒԱՐԴ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

«Սթանտարտ» կը գրէ թէ, թագաւորը հիմա ի վիճակի է ոտքի ելլելու և գաւազանի մը կրթնած քանի մը քայլ պտոյտներու։ Թագաւորը վերստացած է իր ուժերը։

Զրոյցներ կը լսին զբօսանաւին ընելիք շրջագայութեան մասին։ Նորին Վեհափառութեան Լոնտոն դարձին թըւականը տակաւին չէ ճշդուած։ Թէպէտ կ'ըսուի թէ անիկա տեղի պիտի ունենայ օգոստոսէն առաջ։ Ամէն պարագայի մէջ կը հերքուի այն լուրը, որուն համեմատ կ'ըսուի թէ թագադրութեան օրը Նորէն պիտի յետաձգուի։

«Ուէսդմինսդր Կազէթ»ի թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցած է Լոնտոնի ամէնէն ծանօթ հիւանդանոցներէն մէկուն վիրաբուժապետին հետ, որ յայտարարած է թէ, իր մասին վախ ո և է պատճառ չի տեսներ, յետաձգելու համար անգամ մը ևս թագադրութեան արարողութիւնները։

«Թագաւորը, ըսած է այդ վիրաբուժը, պզտիկ տկարութիւններ մը պիտի զգայ և հաւանական է որ չպիտի կրնայ արարողութեան ատեն ոտքի վրայ կենալ, բայց ամէն պատճառ կայ հաւատալու թէ, կատարելապէս կարող պիտի ըլլայ առանց դժուարութեան գտնը բարձրանալու։

Թագաւորը՝ թագադրութենէն անմիջապէս ետքը Սկովտիա պիտի ուղեւորի։

ՀՈԼԱՆԴԱ ԵՒ ԵՐԲԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Հոլանտայի վարչապետ Տր. Քուիբերիի Վիէննա ուղեւորութիւնը, ուր հոլանտական դեսպանատան մէջ երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ կոլոնիաներու կոմսին հետ, կապ ունի Հոլանտայի Երբեակ Զինակցութեան մէջ մտնելու կարծեցեալ առաջարկութեան։ Հոլանտայի վարչապետը, որ անցեալները Պերլին այցելեց, Վիէննայէ պիտի մեկնի Հռոմ, տեսակցելու Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Մ. Բրիտնէդդիի հետ։

«Քէօլնիշէ Զայթունկ» խօսելով այն զրոյցներուն վրայ թէ, Հոլանտա մօտ ատենէն Երբեակ զինակցութեան մէջ պիտի մտնէ, կ'ըսէ. «Վիէննայէն, որ հետզհետէ կեդրոն մը կ'ըլլայ հակագերման գիւտերու, նոր լուր մը կը հասնի սա իմաստով թէ Գերմանիա պիտի երաշխաւորէ Հոլանտայի գաղթավայրերուն ստացումը, այն պայմանաւ որ Հոլանտա Երբեակ Զինակցութեան մէջ մտնէ, և ածխային կայան մը տայ Գերմանիոյ՝ Հոլանտական Արեւելեան Հնդկաստանի մէջ։ Եթէ այս անհեթեթ սուտը յիշեցինք, պատճառն այն է որ կ'ուզենք ցուցնել թէ Հոլանտացիները ամենայն խոհեմութեամբ ուշադրութիւն անգամ չընծայեցին այդ առասպելին։»

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 2 օգոստոս.— Պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ հրամանագիրներ փակելու համար միաքանական ոչարտօնեալ այն հաստատութիւնները, որոնք մերժած էին կամաւ լուծուիլ եղած հրաւէրի մը համաձայն։

Մ. Բոմպ յայտարարեց Սէնի ազգայնական երեսփոխաններուն թէ նկատի պիտի առնուին այն խնդրանքները զորս ո և է միաքանութիւն պիտի ընէ իրենց հաստատութեանց փակումէն անմիջապէս յետոյ։

Պետական Խորհուրդը 12000 արտօնութեան խնդրանք պիտի քննէ։

—Մ. Էթիէնի մէջ կրօնաւորները ոստիկանութեան կողմէ բռնի դուրս հանուեցան իրենց հաստատութենէն։

—Ի Նպատ միաքանականներուն հաւաքում մը պիտի ըլլայ իրիկունը, ուր Մ. Բոքէ և ուրիշներ պիտի ճառեն։

—Սպանիոյ թագուհին Վիէննայ մեկնեցաւ։

ՀՌՈՄ.— Կարտինալները խրատեցին Պապը որպէս զի Ֆրանսական կառավարութեան յանձնարարէ որ նուազ խստութեամբ վարուի կրօնաւորներուն հետ։

—Թագաւորը ոչ թէ 22, այլ 26 օգոստոսին Պերլին պիտի երթայ։

—Զարը փետրվարին Հռոմ պիտի գայ, թագուհին ծննդաբերութենէն ետքը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Էտուարտ թագաւորը Պօէր պետերը պիտի ընդունի օգոստոս 16ին։

—Թագաւորին վիճակը տակաւ կը բարւոքի. և առանց յոգնելու կրնայ կէս ժամէն աւելի պտտիլ նաւակամուրջին վրայ։

—Թագաւորը յառաջիկայ ուրբաթ Լոնտոն պիտի երթայ։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Խորհրդարանի յանձնաժողովը ընդունեց 60 միլիոն ֆր.ի փոխառութեան պայմանները։

ՊԵՐԼԻՆ.— Կ'ըսուի թէ ճարոն % 7ով նոր փոխառութիւն մը պիտի ընէ 10 միլիոն եէնայի։

ՔԻԼ. — Վիլհելմ կայսրը և կոմս Պիւլով շաբաթ օր Բէվալ (Ռուսիա) պիտի մեկնին։

ՍԱՈՒՏԷՄԲԹՐԸՆ. — Նախագահ Թէֆն և կինը հոս հասան և մեկնեցան դէպի Հոլանտա։

ՎԻԷՆՆԱ.— Ռումանի թագաւորն ու թագուհին հոս հասան։ Թագուհին Նիու-Վիէդ մեկնեցաւ, իսկ Կարոլոս թագաւորը ընդունեց արտաքին գործոց նախարար կոմս Կոլուխովսքին։ Տեսակցութիւնը մէկուկէս ժամ տեւեց։ Ռումանի Վեհապետը վաղը Իշլ պիտի մեկնի։

ԳԱՀԻՐԷ.— Այսօր քօլերայի 22 դէպք պատահեցաւ։

ՇԱԲԱԹ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ 1 օգոստոս.— Այսօր Ռամպուէյէի մէջ Մ. Լուպէի նախագահութեամբ նախարարաց Խորհուրդ մը գումարուեցաւ։ Նախարարապետ Մ. Բոմպ տեղեկութիւններ հաղորդեց միաքանական այն հաստատութեանց կացութիւնը վրայ որոնց համար հրամանագիրներ հրատարակուած էին։ Այս տեղեկագրութենէն կ'երեւայ թէ վեց հազար հաստատութեանց կէսը դուրս մնացած է կառավարութեան որոշումէն. միւս կէսը հնազանդած է կառավարութեան հրաւէրին, բացի չորս հարիւրէն որոնք յայտարարած են թէ փակման հրամանագիրներուն կը սպասեն՝ համակերպելու համար։ Այս հրամանագիրները առաւօտուն ստորագրուեր են։

—«Էքս ար Բան»կ'իմանայ թէ Պապը բողոքագիր մը ուղղեր է Ֆրանսական կառավարութեան՝ կրօնական միաքանութեանց դէմ ձեռք առնուած միջոցներուն համար։ Այդ բողոքագիրը առ այժմ պիտի չհրատարակուի, որպէս զի Ֆրանսայի կառավարութիւնը փոխադարձաբար վարուելու չթելադրուի։

—Բանի մը լրագիրներու հրատարակած տեղեկութիւններուն հակառակ, կարծիքի որ և է անհամաձայնութիւն չկայ Մ. Լուպէի ու Մ. Բոմպի միջեւ՝ կրօնական միաքանութեանց վերաբերեալ օրէնքին գործադրութեանը մասին։ Այսօր գումարուած նախարարաց Խորհուրդին մէջ, Հանրապետութեան նախագահը ստորագրեց միաքանական 450 հաստատութեանց փակմանը վերաբերեալ հրամանագիրներ. ատոնք պահանջուած արտօնութիւնը չեն ստացած կամ չեն խնդրած։

—Կ'ըսուի թէ Խորհրդարանի արձակուրդը միւս տարիներէն շատ կարճ պիտի ըլլայ, վասն զի ելմտական նախարար Մ. Ռուվիէ կը բաղձայ որ ելմտացոյցը քննուի, իր առաջարկելիք բարենորոգումներու անհրաժեշտ դատած ընդարձակութեամբ։

ՍԻՆԱԻԱ.—Ռումանիոյ թագաւորը ու թագուհին, այսօր Վիէննա ուղեւորեցան։

ԼՈՆՏՈՆ. — Լինչ գնդապետը, անդամ Երեսի. Ժողովին, այսօր դատարանի ներկայացաւ, երբեւ մանիչ անբաստանուելով՝ իրլանտական զօրախումբի մը գլուխը անցած և Պոէրներուն կարգերուն մէջ կռուած ըլլալուն համար։

ՔՈՆԹԻԷՔՍԷՎիլ.—Պարսից Շահը հոս հասաւ։

ԹՈՒՌ.— Երէկ, կրօնական միաքանութեանց օրէնքին դէմ բողոքի միթինկ մը գումարուած պահուն, ընկերվարական կուսակցութեանց անդամները փորձեցին գումարման սրահը մտնել, որուն ապակիները կոտրեցին։ Ոստիկանութիւնը ցրուեց զանոնք։ Գումարումէն ետքը կռիւներ տեղի ունեցան, բայց բարեկարգութիւնը չուստով վերահաստատուեցաւ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Մեծ պատրաստութիւններ սկսան սեպտեմբերի, Իտալիոյ թագաւորին ըլլալիք ընդունելութիւններուն համար։ Բարձր շրջանակներու մէջ կը փափաքուի որ այդ ընդունելութիւնները չատ չքեղ ըլլան։ Իտալիոյ թագաւորը օգոստ. 22ին համբայ պիտի ելլէ և Զուիցերիայէն անցնելով Պէռն պիտի հանդիպի, ուր պիտի տեսակցի Զուիցերիոյ հանրապետութեան նախագահին հետ։

ԹԷՎԱԾԻՀԱԹ

Շուրաի Տէվլէթ աղաբնտան աթուզ. Նազիֆ Սիրուրի պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ իգտամաթը սատագամէնտանէսինէ մէպնի թէրֆիէն ռիւպէի պալէա.

Լազիսթան սանճաղը միթէսարրըֆը սատէթլու Լութֆի բաշա հազրէթլէրինէ թէրֆիէն Ռումէլի պէյլէրպէյիլիկի բայէսի.

Էրկէրի սանճաղը միթէսարրըֆ մուավինի ռիֆ. Տիմիթրաքի Զաֆիրօբուլօ էֆէնտիյէ սալիսէ ռիւթպէլէրի թէվզիհի պույրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Վիէննա սէֆարէթը Սէնիյէսի աթաշէ միլիթէրի միրիվա սատէթլու Շիւքրի բաշայա պիրինճի ռիւթպէտէն Մէճիտի.

Պիրինճի ֆըրգաի Հիւմայուն էրքեանը հարպիյէսինէ մէճիտուր միրիվա սատ. Մէհմէտ Ալի վէ պագայա գօմիսիոնը ռէիսի միրիվա Իսմայիլ բաշայա թէպտիլէն իքինճի ռիւթպէտէն Մէճիտի նշանը զիշանլարը ինան պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՔՕԼԵՐԱՆ ԵՒ ԺԱՆՏԱԽՏԸ

Մուշայէ փախչողներուն մէկ մասը Սալիհիէ գացած ըլլալով հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են, և Կ. սիուքի մէջ հիւանդութիւնը չտարածելու համար խիստ միջոցներ պիտի գործադրուին։ Ալեքսանդրիա փախչողները ոստիկանութեան կողմէ փնտրուելով կը կղզիացուին։

Անոնք որոնք ո և է քօլերայի դէպք 48 ժամուան մէջ չծանուցանեն բանտէն զատ 500 ղրշ. տուգանքի ալ պիտի դատապարտուին։

Գեղին մէջի հորերը գոցուած և երեք նոր հորեր բացուած են գիւղէն դուրս, և ժողովուրդին ուրիշ տեղէ ջուր առնելը արգիլուած է։

Մուշայի մէջ նպարեղէնները և արմտիքները կը սուղնան։

—Եգիպտոսէն Սուան գացողները 5 օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկուին։

—Քօլերայի ծագումը մեծ ազդեցութիւն ըրած է Սակարանին վրայ և արժեթղթերը իյնալու վրայ են։

—Գահիրէէ յուլիս 29 թուով հեռեւեալ հեռագիրները եկած են։ Հիւանդութիւնը կը նուազի. այս օրուան պաշտօնական տեղեկագիրը կը ցուցնէ թէ հոս նորէն 15 հոգի բռնուած են և երէկի մահերը 28ի իջած են. Մուշայի մէջ 7 դէպք և 25 մահ. Կիզէի մէջ մէկ դէպք։

«Երէկ Գահիրէի մէջ 37 դէպք և 21 մահ. Մուշայի մէջ 19 դէպք և 25 մահ. Կիզէի մէջ մէկ դէպք»։

—Գահիրէի վերաքննիչ ատեանը առժամաբար դադրեցաւ համախնում չըլլալու համար։ Վարժարանները փակ են և քաղաքապետութիւնը աղբիւրներ չինել կուտայ ժողովուրդին մաքուր ջուր հայթայթելու համար։

—Նաւահանգիստի վերատեսչութիւնը Ղալաթիոյ քարափին բացը երկու խարսխանիշ յատկացուց Խոիվիյէի չոգինաներուն համար, որպէս զի քարափին չմօտենան։

—Իզմիրի մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Եգիպտոսի քօլերային դէմ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։

—Եգիպտոսէն, առանց առողջապահական կեդրոնները հանդիպելու Պէյրութ եկողները չեն ընդունուիր եղեր այդ քաղաքը։

—Ցունատան Եգիպտոսի դէմ իր դրած քարանթինան 12 օրի բարձրացուց. և Պարսից ծոցի ժամանումներուն դէմ 10 օրուան, իսկ Օտեսայի դէմ 5 օրուան քարանթինա դրաւ. Օտեսայի ապրանքներուն մուտքը իր երկիրը արգիլեց։

* * *

Եգիպտոսի կառավարութիւնը այս տարի 105,000 ոսկի ծախք ըրած է ժանտախտի դէմ առողջապահական միջոցներու համար։

—Պուլկարիա հետեւեալ որոշումները տուաւ։ 1. ժանտախտ վարակուած տեղերու ժամանումները միայն Պուրկազի և Վառնայի նաւահանգիստներուն մէջ պիտի ընդունուին և անկից մաքուր անցագիր պիտի տրուի անոնց։ 2. Իսկ մաքուր տեղերէ եկող և ճամբան կասկածելի տեղեր չի հանդիպող, բայց ժանտախտ վարակուած երկիրներուն վաճառքներ և ապրանքները կրող նաւերուն մաքուր անցագիր պիտի տրուի բոլոր Պուլկար նաւահանգիստներուն մէջ։

—Ամսոյս 19ին Եգիպտոսի մէջ ժանտախտի դէպք և մահ չի կայ։ 20ին Ալեքսանդրիոյ մէջ 2 մահ և Թուքի մէջ 1 դէպք պատահած են։

—Ամբողջ Հնդկաստանի մէջ յուլիս 21ին աւարտող շաբթուն մէջ ժանտախտէ 2114 դէպք և 1294 մահ. իսկ յունիս 28ին աւարտող շաբթուն մէջ 1455 դէպք և 1684 մահ պատահած են։

* * *

Եգիպտոսի Առողջապահական Ժողովին անդամ ընտրուած Պոլսոյ Առողջապահական Խորհուրդէն Տօքթ. Սթեփովիչ երէկ Եգիպտոս մեկնեցաւ։

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ հրամայել որպէս զի չինուին թուղլայի վերջին հրդեհին ոչնչացած տունները և իր անձնական Գանձէն 100 ոսկի չնորհեց հրկիզեալներուն պէտքերուն համար։

—Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ նոյնպէս միս և դրամական նուէրներ բաշխել տալ Պէշիկթաշի աղքատներուն։

Մեծ ԵՊԱՐՔՈՍԸ որ շաբաթէ մը ի վեր տկար էր բոլորովին ապաքինած ըլլալով Կայս. Պալատ գնաց իր երախտագիտութիւնը մատուցանելու Վեհ. Սուլթանին այն բարձր հոգածութեան

համար որուն առարկայ եղած էր։ Ն. Բարձրութիւն չաբաթ օր իր պաշտօնատեղին գնաց ուր յաջորդաբար իրեն հետ տեսակցեցան Երմանական նախարարը, ռուս դեսպանատան Ա. Թարգմանը և զօրավար Պէրմէ։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ դեսպան Մ. Լասվարի և փոխ հիւպատոսը չաբաթ օր Կարքէշ մեկնեցան։

ՀԱՄԻՏԻԷ ՀԵԾԵԼԱԴՈՒՆԴԵՐԸ.— Անի ազիրէթներէն չատերը խնդրեր են Համիտիէ հեծելագունդերուն մէջ մնալ։ Սպարապետ Դուրը այդ մասին Դ. զօրանախի հրամանատարին կարծիքը հարցուց։

ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ դեսպան Էրէնպոլտ տը Տիւզէլէ կոմը արձակուրդով Պելճիքա ուղեւորեցաւ. իր բացակայութեան գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ Պ. Կարապետեան։

ՍԱՄՈՍԻ մէջ չինուած արհեստագործական վարժարանին բացումը երկու ամիսէն պիտի կատարուի։ Դպրոցին գործագործութեան ճիւղին համար Սպարթայէն վարպետ մը բերել տրուած է։

ԱԹԷՆՔԻ մէջ յառաջիկայ հոկտեմբերին բացուելիք առեւտր. և գեղարուեստական ցուցանդէսին ծրագիրը ղրկուեցաւ Բ. Դրան՝ Հելլէն կառավարութեան կողմէ։

ՊՈՒՐԿԱԶԻ մէջ տկար տղոց դարմանումին և օդափոխութեան համար բացուած հիւանդանոցին — որ Վեհ. Սաթիանին բարձր հովանաւորութեան տակ կը գտնուի— բժիշկները և աղքատ հիւանդները ձրիապէս պիտի փոխադրուին այդ կղզին՝ Իտաբէի Մախսուէի կողմէ։

ՀԱՊԵՇԻՍԹԱՆԻ Մէնէլիք թագաւորին եղբօրորդին զօրավար Բաս Մաքսնէն որ Եւրոպա պտտեցաւ վերջերս, Աթէնքէն վերջ Իզմիր ալ այցելեր է։

ԱՐՁԱԿՈՒՄ.— Բ. Դուռնէն Քանոնցուեցաւ դատական նախարարութեան որպէս զի Ռուբէն Մանուկ Յովսէփեան անուն անձը, որ անպատշաճ լեզու գործածած ըլլալուն համար առժամեայ կերպով Սինոպ բերդաքեցութեան ղրկուած էր, արձակի՝ հարկ եղած խրատները տրուելէ ետք, քանի որ իր բանտարկութիւնը երեք տարին կ'անցնի։

ՕՐՆԱՎԱՃԱՌՆԵՐ.— Էսքիրնէի էյրի Տէրէ գաւառակին չրջականները ամէն տարուան տէս այս տարի ալ Սեպտեմբեր 12—15 ոտնավաճառ մը պիտի կատարուի։

—Սվազի Նիքսար գաւառակին մօտ ամէն տարուան պէս այս տարի ալ Սեպտեմբեր 5էն մինչեւ հոկտեմբեր 5 ոտնավաճառ մը պիտի կատարուի։

—Արնավուտ քէօյի ոտնավաճառին առթիւ յիշեալ գիւղը սովորականէն աւելի բազմութիւն մը կայ, և չորս կողմերը զարդարուած է։ Այս բանայիրը այսօր կ'աւարտի,

ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Պաղեստինի մէջ Վիեննայի ակադեմիային կողմէ հնագիտական խուզարկու բրօֆ. Սէլէն չորեքշաբթի օր Թրիէսթէ հասաւ։ Բրօֆէսօրը գտած է հետքերը 4000 տարի հնութեամբ գանանեան դղեակի մը կեսական երկու ամրոցներու և արաբական դղեակի մը. ինչպէս նաև անագապղնձէ անօթներ, այլ և այլ դարերու արձանիկներ, զարդեր։ Նշանակելի է հրէական խորան մը որու վրայ քանդակուած է վեց քերովբէ և չորս առիւծ։

—Ղոլոսի մօտ Նասքրիալը գիւղին մէջ կատարուած պեղումներէն հին գերեզմաններ մէջտեղ ելած են որոնց մէջէն քարէ դարու և ցարդ նմանը չտեսնուած գիրերով քանդակուած մէկ մէկ մարմար գտնուած են։ Այս գիւղը կը ցուցնէ որ քարէ դարուն մէջ ալ գիրը գործածելի էր և լուսաբանութիւններ պիտի տայ քաղաքակրթական պատմութեան այդ չրջանին վրայ։ Ասկէ զատ գտնուած է նաև Հոմերոսի մէջ յիշատակուած քարայր մը որ երեք մասի բաժնուած է, և ճարտարապետական նեղէն կը կարծուի որ այդ չրջանի հելլին ազնուականներուն և իշխաններուն թաղարանը եղած ըլլայ։

—Եգիպտոսի մեծ բուրքին մօտերը կատարուած պեղումները կը չարունակին ուակից բաւական կարեւոր հնութիւններ գտնուած են։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Ամասյա 13»20, Հոկտեմբերուան մէջ Պոլսոյ մէջ 234 հոգի պատահած է։ Իսկա՛ 67 այր 68 կին. քրիստոնեայ 49 այր 38 կին։ Հրաւ 5 այր 12 կին։

ԱՐՄՏԻՒԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ.— Անցած չաբաթուան մէջ Անատոլէն 45,000, Ռումելիի 4,000, Սեւ ծովէն 2,500 ընդամէնը 52,500 քիլէ ցորեն եկած է Պոլիս և ծախուած է սովորական գիներով։

Կակուղ և խառն ցորենները գինին վրայ թէեւ փոփոխութիւն չկայ, սակայն կարծր ցորենի գինը աւելնալու հակամէտ է՝ առաքումները սահմանափակ ըլլալուն։

ՕԴԻՆ ՔՄԱՀԱՃՈՑՔՆԵՐԸ.— Առջի չաբթու չորեքշաբթի օր 6 տարիէ ի վեր չտեսնուած տաք մը կ'ընէր և ջերմաչափը 39.4 էր Սելանիկի մէջ։

—Անցած չաբթու Տինարի և չրջականներուն մէջ ձմրան պէս ցուրտ մը տիրած է և ժողովուրդը ստիպած է իր ձմրան հագուստներուն դիմել։

—Մաղնիսայէն կը գրեն թէ 37 աստիճանի ջերմութիւնը կը վնասէ տեղին այգիներուն %0 2-10ի չափ։

—Տրապզոնէն 18 յուլիս թիւով կը հեռագրեն թէ Սամսունէ 3 ժամ անդին Թէքէ գիւղը — որ չատ մը գորգի և առեւտուրի խանութներ կը պարունակէ— տեղացած առատ տեղատարափներու հեղեղին տակ մնալով չատ մը ապրանքներ վնասուած, տուներ փլած են. արկածեալներուն պատսպարանին համար հարկ եղածը ձեռք առնուած է։

—Իւսկիւպի քանի մը գիւղերուն և չրջականներուն մէջ ընկուզի մեծութեամբ և 25 տրամ ծանրութեամբ կարկուտ տեղալով մեծամեծ վնասներ հասցուցած է հունձքերուն։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ընկերութեան քննիչի անունով Էրթողրլի մէջ քանի մը հոգի խարէլէ ետք փախող Յակոբ Անտոնեանի —որ «Փագ Գարաեան» ատանունը կը կրէր— Բէօթահէա գըտնուիլը իմացուելով ձերբակալուեցաւ և Էրթողրլ գաւառակին դատական իշխանութեանց յանձնուեցաւ կ'ըսէ «Իգտամ»։ Յիշեալը բոլորովին կ'ուրանայ եղեր իր գործածները։

ԽԱԲԵԲԱՑ ԲԺԻՇԿԻ ՄԸ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Գուլգուլնճուքի Արնավուտ Փաղոցին մէջ Մօրիս անուն անձ մը ինքզինքը բժիշկ կը ծախէ և Ի. ճատէ, Ջրուղիի գործաւոր Բեթրոյի տունը երթալով անոր հիւանդ տղուն հազին համար կեսրոջը հետ միասին պատրաստած դեղէն երեք չիշ կուտայ Սակայն հիւանդ տղան փոխանակ աղէկնալու նոյն գիշերը իսկ կը մահնի։ Մեռնողին ծնողքը խնդիրը ոստիկանութեան կը յայտնէ, որ յիշեալ Մօրիսին երալեաւորը կ'առնէ՝ հարկ եղածը գործադրելու համար այդ կեղծ բժիշկին մասին։

ԲՌՆԱԲԱՐՈՒՄ.— Պալաթի դուրսը գինեպան Ալեքսի աշկերտը Սիմօն, իր վարպետին 13 տարեկան աղջկան պատիւը գինետան մթերանոցին մէջ բռնաբարած ըլլալով ձերբակալուեցաւ։

ՍԻՐԱՑԻՆ ՏՌԱՄ.— Բերայի Զիչէքճի փողոցի հանրատուներէն մէկուն վարձակալներէն հելլենահպատակ էֆթալիա կինը չաբաթ գիշեր ժամը 5ին նստած էր դրանը առջեւ։ Այս միջոցին լաթէրնաճի Սիրիօ քանի մը ընկերներով անկից կ'անցնէր երբ տարիքոտիին մօտենալով քաշեց քովի դաշոյնը և ծանրապէս վիրաւորեց կինը՝ գլխուն ձախ կողմէն վիրէն, ձախ ծիծին վրայէն ու կռնակէն։ Անգութ յարձակումէն խելագարեալ հոդեխռով շեշտով մը «զարնուեցայ» գոչելով ինքզինքը տունէն ներս նետեց և հոն փռուեցաւ ինկաւ։ Այս ձայնէն փութացին հանրատան մէջ գտնուած կիներն որոնք էֆթալիան կռնակիվրայ արեան լիճի մը մէջ պառկած տեսնելով սարսափահար եղան և լուր տուին ոստիկաններուն որոնց հարցումներուն պատասխանեց վիրաւորը ըսելով.

—Ինծի իմ տարիքոտս, Սիրիօն զարկաւ ու փախաւ։

Ոճրագործը իր չարութիւնը գործելէ ետք թէև փախած բայց քիչ վերջը նորէն եկած էր՝ երբ ձերբակալուեցաւ։

Սիրիօ ուրացաւ ոճիրը. բայց ստուգուեցաւ որ իր սիրուհիին ուրիշ մէկու մը հետ ալ յարաբերութիւն ունենալէն մտադրած էր գործել ոճիրը և այդ գիշեր գլուխը լաւ մը տաքցնելէ վերջ հասած էր վերջապէս իր նպատակին։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ.— Սամոսի մէկ վանքին մէջ Թէօֆիլիոս անուն կրօնաւոր մը կայ եղեր որ ճիշդ 120 տարու է եղեր։

ՏԱՔ ՍԷՐ ԵՒ ՔՍԱԿ.— Սրճարարի աշկերտ մը Իսմայիլ առջի օր քիչ մը ժամանակ անցնելու համար երբ Ղալաթիոյ փողոցներէն մէկէն կ'անցնէր, օձիքը կնկան մը ձեռք տուաւ, որ զայն բռնի ներս կը քաշէր դուռնէն՝ հակառակ խեղճ տղին ժխտումներուն։ Իսմայիլ, բաւական մը քաշկռտուելէ ետք ինքզինքը կ'ազատէ կնկան ձեռքէն և կը հեռանայ։ Տղան երբ բան մը առնելու համար ձեռքը գրպանը կը տանի սարսափահար կը տեսնէ որ անհետ եղած էր հոն գտնուած երկու ոսկին և անմիջապէս Վայվոտայի պանկանոցը դիմելով կը պատմէ թէ ի՛նչպէս այսինչ կինը իրեն բռնի սէր շռայլել կ'ուզէր, և ինքը ո՛րքան զարմացած էր այս թանկագին... չնորհներուն ձրի՞։։։ տրուելուն յանձնառութենէն։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

2 Օգոստոս 1902

Ֆրանս.	3% (3% Français)	100	45
Բէժի	(Tab. Turcs)	325	—
Գոնսոլիտ.	(R. Turque D.)	28	77
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	119	
Պանգ. Օթթ	1 52(Banque Ott.)	561	—
Թրանսվալ	(Transvaal)	138	50

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԵՐԷԿ Վարդավառի առթիւ Արմաչու փոխ-վանահայր Տ. Եղիշէ եպսկ. Դուրեան, պատարագեց Իւսկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցիին մէջ և օրուան տօնին առթիւ խիստ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ։

ԳԱԼԱՏԻՈՑ վարժարաններուն ուսուցիչներէն Կարապետ էֆ. Դերձակեան արձակուրդի առթիւ Կ. Պոլիս կուգայ ուսումնասիրելու համար դպրոցական գանազան գիտելիքներ։

ԵՈՉԿԱՏԻ Առաջնորդ. տեղապահ Ղեւոնդ վրդ. ի դէմ գանգատագիր մը մը հասած ըլլալով Պատրիարքարան, տնօրինութիւն մը կը խնդրուի անոր մասին։

ԹՕՓԳԱԲՈՒԻՑԻ Մարի անուն գեղի Ցոյն աղջիկ մը սիրահարուած ըլլալով, Թոփգաբուզի Բազարճի Գաբրիէլ անուն Հայ երիտասարդի մը, Հայ եկեղեցւոյ գիրկը ընդունուեցաւ, հարկ եղած ձեռակերպութիւնները կատարուելէ վերջ։

ԳԱՍԸՄՓԱՇԱՅԻ թաղական խորհուրդին ընտրութեան տեղեկագիրը ցարդ Պատրիարքարան հասած չըլլալով ընտրողական ժողովին անդամներէն մէկ մասը խնդրեր է որ Պատրիարքարանը հասատատ Թաղ. Խորհուրդին պաշտօնը որպէս զի թաղին եկեղեցական և դպրոցական գործերը կարգի մանեն։

ՇԱԲԱԹ օր, ժամը 3 ու կէսին. Սամաթիոյ մէջ տեղի ունեցաւ Հայ-Հռոմէական հաստատութեան անդամներէն «Ձէրիտէի Շարգիէ»ի և «Սուրհանդակի» անօրէն Տիգրան էֆ. Ճիվէլէկեանի քոյր այրի տիկին Սրբուհի Համա Ղեանի յուղարկաւորութեան հանդէսը Հայ-Հռոմէականաց Ս. Ատուածածին եկեղեցւոյն մէջ։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը կատարեցին Բանկալթիի Վիեննական Մխիթարեան միաբանութեան անդամներէն Մէնէվիշեան, Գալէմքէրեան, Տաշեան, և Փանչիկեան վարդապետները։

Մեր ցաւակցութիւնները հանգուցեալին եղբարց Տիգրան և Յովհաննէս Ճիվէլէկեան էֆ.ներու։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Մառի Պ. Պէչիկճաշլեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Մեծ. Սարգիս էֆէնտի Եալտրզեան ի Մանչէսթրը։

ՍԵԼԱՆԻԿԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Սելանիկի այս պուտ մը գաղութին մէջ կրթական և եկեղեցական խնդիրներէն դեռ աչք բացած չունինք։

Այսչափ տարիներէ ի վեր եկող գացող քահանայ ըսուած սա մեր հոգեւոր «հովիւ»ներուն մէջ չկար մէկը որ եկեղեցւոյ շուրջ երկպառակտում չթողած հեռանար. երանելիները, Աստուած վկայ, իրենց կոչումին դէմ է որ կը քալեն. ետքէն ալ գանգատել մը կայ թէ Սելանիկցիները ապերախտ են, անկ են, նանկ են, բայց ո՞ր երախտիքնուն կ'ակնարկեն, մարդ չգիտեր։

Ամէն բանէ առաջ հոգեւոր պարտաճանաչութիւն չեն ունեցած անոնք և մարդ մը որ իր պարտքը չի ճանչնար, չի ալ կատարեր զայն ընականաբար. պռոստախօսութիւն մը, փչել մը անոր ասոր դէմ, անմարակ բողոքներ եղան (իբր թէ) զրպարտութիւններուն դէմ և հետեւաբար անոնց հեղինակներուն, փոխանակ պաշտպանողական ընթացքի որով կարելի ըլլար փրկել պատիւնին, ահա այս բաները փերիքսիվար բերած են։ Սելանիկի մինչև հիմա եկող գացող և հոգեւոր հովիւ տիտղոսը կրող քահանաները, որոնցմէ վերջինն է Տ. Արսէն քահանայ Խաչօեան, որ կեդր. վարչութեան որոշումով հրաժարեցուցուեցաւ, թէև ինք կը ճգնի հաւատացնել թէ հրաժարական ղրկած է արդէն Ս. Պատրիարք Հօր։

Ինչ եղաւ եղաւ. հիմա պաշտօնէ դադրած է և զուկին գործերը ժողովուրդելու, կարգադրելու համար մօտակայ գիւղերը կը պտտի, քանի որ տղան, որ հնգաբոյժ է. չի հասնիր կոր եղեր իր գործերը կարգադրելու։

Տ. Արսէնի յաջորդեց բարի տրամադրութիւններով օժտուած եկեղեցական մը, Տ. Մկրտիչ քհնյ. Զուլղատեանը, որ Արմաչի դպրեվանքը ուսում առած և Ս. Պատրիարք հօր սաներէն է։

Կը սիրենք հաւատալ որ Տ. Մկրտիչ քհնյ. պիտի գիտնայ յարգել իր խոստումները, առաջադրութիւնները՝ տեղացի հայ գաղութին եկեղեցական և կրթական գործերուն օգտակար ըլլալու և իր պարտականութիւններուն մէջ չթերանալու նկատումով. իրեն գործակից ունենալով «ընտրեալ» անձնաւորութիւններէ բաղկացած հոգաբարձ. ժողով մը «Սելանիկի մասրան» տիտղոսով։

Շատ ուրախ պիտի ըլլայ եթէ ակնկալուած եկեղեցական և կրթական յոյսերուն իրականացումը մօտ ժամանակէն կարենայ հաղորդել հանրութեան այս տողերը գրողը։

Ց. Աճէմեան

ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր մեծայարգ գործակալներէն, անոնք որ տակաւին չեն ղրկած մեզ իրենց հաշիւները համին փութկոտութիւն ցոյց տալ եթէ չեն ուզեր որ թերթերուն առաքումը դադրեցընենք։

ՆԱԽԿԻՆ ԽՈՐՀՐԴ. ՊԷՐԼԻՆԻ ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ՏՆՕՐԷՆ

ԽԱՐԻՃԱԲԵՑԻ ՀԱՅԱՍԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻՆ

ՎԱՍԵՄ, ՕՀԱՆ ԷՖ, ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Շաբաթ օր ժամը 3ին Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը ողբացեալ Օհան էֆ. Պաղտատլեանի, որ ինչպէս արդէն գրած էինք, մեռած էր Զուիցերիոյ Լոզան քաղաքին մէջ և մարմինը առժամաբար Բարիզ փոխադրուելէ ետք վերջնականապէս մայրաքաղաք բերուած էր անցած երեքշաբթի՝ Մեսամբրիի «Քօնկո» շոգենաւով։

Եկեղեցին ամբողջովին լուսազարդուած էր ջահերով, մոմերով ու կերոններով։

Տաճարին ճիշդ մէջտեղը կը բարձրանար մահաբեմը որուն վրայ հանգուցեալին դագաղը ծաղկեփունջերու ստուար կոյտի մը տակ թաղուած էր որոնք ամէն կողմէ եղած համակրանքի ջերմ արտայայտութիւններու արդիւնք էին։

Թաղպետական պաշտօնեաներ, ոստիկաններ, և Խարիճիրէի պաշտօնական բարեպաններ գաւիթը կարգով կանգնած իրենց յարգանքի բաժինը կը մատուցանէին պետական այս բարձր պաշտօնատարին։

Եկեղեցին լեցուած էր ընտրեալ յուղարկաւորներու խուռն բազմութեամբ որոնց մէջ կը նշմարուէին գլխաւորաբար պետական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, դեսպանատուններու ներկայացուցիչներ և Վսեմափայլ Աբիկ էֆէնտի Ունճեան. Վսեմափայլ Նշան էֆ. Սէֆէրեան, Բողոքականաց Ազգապետ Վսեմ. Յակոբ էֆ. Պոյաճեան ինչպէս նաեւ Տեարք Տիգրան Եուսուֆեան, Հայկակ Սէֆէրեան, Խաչիկ Փափազեան, Միքայէլ Մամիկոնեան, Յարութիւն Ասլանեան, Լեւոն Գարայեան, Էմանք պէյ Տիւզ, Սարգիս պէյ Տիւզ, Միհրան Տէր-Ներսէսեան, Հրանտ Ապրօ, Յարութիւն Գարամանեան, Լեւոն պէյ Ներսէսեան, Խաչիկ և Կարապետ Խորասանճեան, Կարապետ Իւթիճեան, Յովհաննէս Զրաճեան, Գրիգոր Սէրմիչեան, Միսաք Գոչունեան, Երուանդ Եուսուֆեան, Նշան Պէրպէրեան, Արտաչէս Ֆնտգլեան, Գարեգին Մելիքեան, Միհրան Սմբատ, Մարիէն Յակոբեան, Մկրտիչ Ասատեան, Տօքթ. Մասիս, Տօքթ. Յակոբ պէյ Պէնկեան, Խաչիկ Ղազարոսեան, Ստեփան Զաւրգճեան, Թումիկ Կեսարեան, Սմբատ Դաւթեան, Վահրամ Մարգարեան, Երանուի մայրապետ Յովհաննէսեան, Ֆելիքս Շատան, Միհրան Թնկրեան, Յովակիմ Ալչճեան Թղթավաճառ Ռօմանոս Էլն. Էլն. և Պաղտատլեան տպարանի Հայ, Ցոյն, Հրեայ և օտարազգի բոլոր պաշտօնեաները ամբողջութեամբ։

Մոպերէն բռնած էին Յակոբ էֆ. Պոյաճեան, Մարգար էֆ. Ունճեան, Սարգիս պէյ Տիւզ, Մովսէս պէյ Բիշմիշ, Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան, և Գառնիկ էֆ. Հարենց. իսկ ծաղկեպսակներ ղրկած էին Տիկ. Վերգինէ Օ. Պաղտատլեան, Գարեգին էֆ. Պաղտատլեան, Արամ էֆ. Պաղտատլեան, Լեւոն էֆ. Գարայեան, Ժէնէրալ Բրօթօրօֆ, Տիկ. Բրօթօրօֆ, Արթին պէյ Բէյիզեան, Լեւոն պէյ Ներսէսեան, Յովհաննէս էֆ. Զրաճեան, Տէր և Տիկին Գառնիկ Ատուածատուր, Մարթէն էֆ. Յակոբեան, Տէր և Տիկին Ճանըմեան, Շահին էֆ. Ալան, Բերայի Թաղ. Խորհուրդը էն.

Հանդէսին կը նախագահէր Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպս. Դիմքաեան իր չուրջը ունենալով Երուսաղէմի Պատր. փոխանորդ Տ. Գէորգ եպս. Երէցեան և Արմաչու փոխ-վանահայր Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեան. ինչպէս նաև Տ. Վահան Յակոբեան, Տ. Ներսէս Դանիէլեան, Տ. Բարկէն Կիւլէսէրեան, Տ. Տիրայր Մարգարեան, Տ. Գնել Քալէմքէրեան, Տ. Աղան Համամճեան, վարդապետները և 40ի չափ քահանաներ և բազմաթիւ դպիրներ։

Հանգուցեալին տաներէց Տ. Յովհաննէս Հայր Մկրեան իրեւ սգակիր կեցած էր դասին մէջ որուն կ'ընկերանար նաեւ Իւսկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցիին քահանաներէն Տ. Վարդան քհն. Պաղտատլեան։

Դագաղին տնարը կեցած էին Խարիճիրէի բարեպաններ սնդուկ բարձիկներու վրայ կրելով հանգուցեալին հետեւեալ պատուանշանները։

1. Օսմանիյէ 3րդ աստիճան 2. Մէճիտիյէ 2րդ աստիճան, 3. Շքադրամ Օսմանեան, 4. Պարսկական առիւծ և Արեւ պատուանշանին առաջին աստիճանը, 5. Աւստրիական Ֆրանսուա Յոզէֆ պատուանշանին 2րդ աստիճանը, 6. Ռումանական Թագ պատուանշանին 2րդ աստիճանը, 7. Ճապոնի ծագող արեգական պատուանշանը, 8. Բրուսիական Թագ պատուանշանին 3րդ աստիճանը, 9. Սպանիական Իսպանէլուա-Ֆիթօլիք պատուանշանին 2րդ աստիճանը։ Ինչպէս յայտնի է հանգուցեալը արդէն արժանացած էր Իւլայի բարձր աստիճանին։

Արարողութիւնը սկսաւ «Դատեա Տէր զայնսիկոյի» տխուր սաղմոսովը զոր խմբովին երգեցին բոլոր կղերականները։

Սովորական արարողութիւնները աւարտելէ ետք, բեմ բարձրացաւ Տ. Հմայեակ Սրբազան և իր յատուկ պերճախօս լեզուով սրտառուչ և յուզիչ դամբանական մը խօսեցաւ ընդարձակ ուսնենալով Յիսուսի սա խօսքը «Մի՛ խռովեսցին սիրտք ձեր, այլ հաւատացէք յԱստուած և յիս հաւատացէք։»

Դամբանախօսը նախ համառօտ տեսութիւն մը ըրաւ մահուան վրայ, և ետքը անցաւ հանգուցեալին կեանքին և գործունէութեան և ըսաւ որ, Իւսկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցիին համեստ քահանաներէն Տ. Մեսրոպ հօրորդին էր հանգուցեալը որ իր նախնական կրթութիւնը տեղին ճեմարանին մէջ առնելէ ետք, ինքնօգնութեամբ հետզհետէ զարգացաւ, առաջացաւ և կատարելապէս սորվեցաւ բացի մայրենի լեզուէն, օսմաներէն, ֆրանսերէն, իտալերէն, գերմաներէն, յունարէն լեզուները ինչպէս նաև իրաւագիտական ընդարձակ հմտութիւն մը՝ որ զինքը դիւանագիտական ասպարէզին մէջ ամենափ առաջ տարաւ, և նախ Սայտ փաշայի Վիեննայի դեսպանութեան օրով խորհրդականը եղաւ Ն. վսեմութեան, և յետոյ անուանուեցաւ պետ Խարիճիրէի հպատակութեանց դիւանին, ուր բարւոք պաշտօնավարութիւն մը ունեցաւ հաւատարմապէս ծառայելով իր վեհ. Տիրոջ։ Բայց աւաղ ո՞ր — չարունակեց դամբանախօսը—ֆիզիքական տկարութիւն մը ստիպեց զինքը ասկէ 7 տարի առաջ հեռանալ մայրաքաղաքէն, բուժելու համար աչքերուն եկած անակնկալ տկարութիւնը. այս հիւանդութեան մէջ էր որ ամէնէն աւելի ցուցաց Օհան էֆ.ի հոգիին մեծութիւնը. հանգուցեալը զիտցաւ ինչպէս կեանքին քաղցրութիւնը նոյնպէս ալ այս անողոք դառնութիւնը տանիլ անտրտունջ և իր ազնիւ կողակիցը Տկն. Վերգինէ, որ դուստրն է հանգուցեալ Ներսէսեան Գրիգոր էֆ.ի, տիպար ամուսնի մը ազնուութեամբ գիտցաւ սփոփել իր մեծանուն ամուսնին վիշտը և չզգացնել անոր բաղդին այս տխուր հարուածը, մինչեւ մահուան օրը չբաժնուելով անոր մնարէն և գուրգուրանքներու ամէնէն սրտաբուխը նուիրելով անոր։ Այս պարագան ալ ամէնէն մեծ ապացոյցն է —ըսաւ Հայկակ սրբազան — թէ Օհան էֆ. ինչ ազնիւ սիրտ կը կրէր իրեն այնքան տաք կերպով կապելու համար իր ընտանիքին անդամները։

Ն. Սրբազնութիւնը այս առթիւ յիշեց նաև Օհան էֆ.ի երկու եղբայրներն ալ որոնք այսօր ծանօթ անուն մը և նախանձելի դիրք մը ունին հրապարակի վրայ, պատուաբեր՝ Պաղտատլեան գերդաստանին։ Գարեգին էֆ. Պաղտատլեան՝ տպարանապետ, իսկ Արամ էֆ.՝ Օսմ. հիւպատոս Նաբոլիի։

Յիշատակեց նաև Օհան էֆ.ի եկեղեցական և բարեգործական գործերը. հանգուցեալը Նուբարեան էֆ.ի հետ վարած էր Բերայի խնամակալութիւնը՝ յիշատակելի գործունէութիւն մը ցուցնելով։ Աղջկանց արհեստանոցը, Ազգայնաց խնամակալութիւնը և Շիշլիի գերեզմանատան օրմափակումը չատ բան կը պարտին հանգուցեալին, ինչպէս նաև կրթական և եկեղեցական ուրիշ բարենպատակ հաստատութիւններ որոնց կը նպաստեր առատօրէն։

Այս պերճախօս և յուզիչ դամբանականը որ արցունքներ խլեց ներկաներէն, աւարտեցաւ «Պաղպանիչ»ով մը որմէ ետք թափոր կազմուելով դուրս հանուեցաւ դագաղը չրջապատուած խուռն բազմութենէ մը, որոնց կ'առաջնորդէին թաղապետական 15 չաւուշներ 5 գոմիսէրներով, 10 ոստիկան 5 քօ-Ռիսէրներով և Խարիճիրի 10 բարապաններ։

Յուղարկաւորները եկեղեցիին բակին մէջ իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին հանգուցեալին վշտահար եղբօր Գարեգին էֆ. Պաղտատլեանի, Լեւոն պէյ Ներսէսեանի և Գառնիկ էֆ. Ատուածատուրի։

Դագաղը եկեղեցիին դուռնէն քառացի մեռելակառքի մը մէջ դրուելով ուղղակի Շիշլիի գերեզմանատունը տարուեցաւ, որուն կը հետեւէին յուղարկաւորները բազմաթիւ կառքեր։ Հոն վերջին արարողութիւններն ալ կատարուելէ ետք, հողին յանձնուեցաւ տարաբաղդ Օհան էֆ. Պաղտատլեանի մարմինը՝ իրեն ընտանեկան դամբարանին մէջ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տկն. Վէրգինէ Օ. Պաղտատլեան, Տ. և Տկն. Գարեգին Պաղտատլեան և զաւակունք, Տ. և Տկն. Արամ Պաղտատլեան և զաւակունք Տ. և Տկն. Մկրտիչ Ճանըմեան և զաւակունք, Իւլէրալ Բրօթօրօֆ և Տիկինը, Տ. և Տկն. Արթին պէյ Բէյիզեան, Լեւոն պէյ Ներսէսեան, Տիար Ալանեան, Տ. և Տկն. Գառնիկ Ատուածատուր, Տ. և Տկն. Յովհաննէս Զրաքեան ինչպէս նաև բոլոր ազգականք չնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք բարեհաճեցան ներկայ գտնուիլ ողբացեալ ՎԱՍԵՄ. ՕՀԱՆ ԷՖ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին այս տխուր առթիւ։

Կարդալ Դ. Երեսը Տիկին Հիւսէյինճեանի ազգը։

ՏԻՒՍԷԼՏՕՐՖԷՐ

Պանրի, նէհրի վէ գարա նագլիեաթլարընա գարը Սիկուրթա Գումբանիասը։

ՄԷՐԷՔԻ ՏԻՒՍԷԼՏՕՐՖՏՍ.

ԹՈՒԷՍԻՍՍ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ 184558Ի

ՍԷՐՄԱԵԷՍԻ 3,000,000 ՄԱՐՔ

ՏԻՒՍԷԼՏՕՐՖ, 22 Թէմմուզ 1902

Էֆէնտիմ,

Գումբանիամըզ Թարաֆընտան Իսթանպոլտա պիր չիւպէ թէէսիս իթթիֆիզի պէյանլա քէսպ ֆախր էյլէրիզ։

Խուսուսի վէքեալէթի իլէ Իսթանպոլ չիւպէմիզին իտարէսի Մ. Նիքօլա Բ. Գոզմէթիէ հէվալէ օլունմուշ տրը։

Մուսաֆիլէյհ, սիկուրթա բոլիսլէրինի իմզալամաեա վէ գումբանիանըն Իսթամպոլ չիւպէսինին ումում մուամէլաթընը վէքիլը ումումի նամը իլէ իֆամ իթմէեէ մէզուն տրը։

Իհթիրամաթը ֆափիգամըզը թագտիմ իտէրիզ։

Տիւսէլտորֆ Գումբանիասընըն տիրէքթօրը

Բ Ր Ա Ո Ի Զ

—

ԻՍԹԱՆՊՕԼ, 22 Թէմմուզ 1902

Էֆէնտիմ,

Մէրքէզի Տիւսէլտորֆտա պուլունան պանրի, նէհրի վէ գարա նագլիեաթլարընա գարը ՏԻՒՍԷԼՏՕՐՖԷՐ նամ սիկուրթա գումբանիասընըն պէնտէնիզի Իսթանպոլ իլնուն վէքիլի ումումի նասպ վէ թաեին իթթիֆինի պէյանլա քէսպ ֆախր էյլէրիմ։

Մէզքուր գումբանիանընը չէհրէթի, մուհիմ սէրմաեէսի վէ մուամէլաթընընն սուհուլէթի վէ թարիֆալարընն էյլէրիյի օլմասը սիզի մէմնուն իտէճէկիմի պէնտէնիզէ իւմիտ իթթիրիր։

Իհթիրամաթը ֆափիգամըզը թագտիմ իտէրիմ։

ՆԻՔՕԼԱ Բ. ԳՕԶՄԷԹԻԷ

Կալաթա, Քարա Մուսթաֆա սոգագ Ն՝. 65

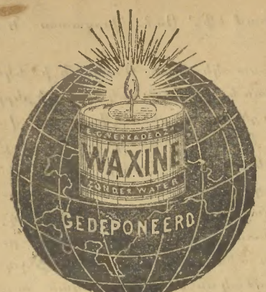

ՄԻՒՀԷԹԷԼՔ ՄԻՒՆԹԷՐԼԷՐԻՄԻԶԷ

ԿԻՒԶԷԼ ՊԻՐ ՀԷՏԻՑԷԵ

ՎԱՔՍԻՆ նամ սուսրզ եանան իտարէ գանտիլի հէր եէրտէ սաթըլմագտա տըր։

Հէր գուԹուեա պիր քէրբէ ալամէ-թը ֆարիգամըզը թանըմագ իչուն, տրգգաթ իտինիզ։

Սթանպոլ մուհթէշէմ միւհթէրիւերիմիզէ թավսիյէ իթմէքտան օյտուղումուզ պու իտարէ գանտիլէրի՝ Ամաթէրտամտա վագը Մ. Վէրգօրտ վէ Զօնրն ֆարիգալարընտան կէթիրիմէքտէ տիր։ Խալիս պալմամունտան մասմուլ օյտուգլարը կիպի, 6, 8 վէ 10 սաաթ միւթէմատիյէն եանմագտա տըր։

Պու գանտիլին ֆիթիլէրի՝ էն եիւքսէք տէրէճէյի հարարէթէ մուգավէմէթ իտէր վէ եաղլարը պօղուլմաղլար։

Հէմտէ պունլարը եագմագ իչուն, սուեատա լիւզում եօգ տըր։ Պու՝ էն պէօեիւք մուհասէնաթտան տըր։ Չիւնքի, տու՝ թէմիզլիեէ մանի տիր։ Պինանէն ալէյհ, պու ֆիթիլէրի սուսրզ պիր թապագ իչինէ գօյմագ քեռֆի տիր։ Եագըլընճա, պիւթիւն կիճէ բարլագ պիր զրեա վէրիր վէ ասլա գօգու նէյր իթմէգ։ Ֆագլա օյարագ 24 գուԹուեագտըգլարընը, կէթիրէճէքլերի գուԹուլար տէրունինտէ պուլունան վէ ուսուլը իսթիմալինէ տաիր օյան սարը քեաղտըսլարըյա իսպաթ իտէնլէրէ կիւմիւշ գարլամալը վէ եախօտ բէրուրէ վէ սիմլի թաշը պիր էրքէկ գրավաթ իյնէպ վէ եախօտ գատըն իյնէսի իչտա իտիլէճէք տիր։

Պիւթիմէմալիքը Օսմանլիյէ իչուն, մէգքիւր ֆապրիգանը չիւպէսի՝ Բաբաեանօղլօ գումբանեասը՝ Դումբուխանընտան Սթանպօլտա Սուլթան Համամընտա, Հաճօղլօ խանընը իւսթ գաթընտա 29 վէ 30 նիւմէրօյու օտաւարա նագլ իթմիշ տիր։ 23—26

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԹԱԻԽԸ ԹԷԷՍԻՍԻ 1863

ԱՆՈՆԻՄ ՇԵՐՔԷԹԻ

ԹԷՄԱՄԸ ԻԼԷ ԱՄԶ ՕԼՈՒՆԱՆ

ՍԷՐՄԱԵԷՍԻ 250,000,000 ՖՐԱՆԳ

Մէրքէզը իտարէսի՝ Գալաթատա Գարաքէօյտէ։ Շիպէլէրի՝ Սթանպօլտա Սուլթան Համամ ճատտէսինտէ Ալլահվէրտի խանընտա վէ Պէյօղլունտա Ճատտէի Քէպիրտէ 333 Ն՝ տաիրէտէ

Մէգքիւր իտարէխանէլէրտէ պիլճիւմէ մուամէլէթը սարրֆիյէ իճրա օյունուր։ Կալաթատաքի իտարէխանէսինտէ մէթանէթի վէ պէտէլը իճարէնին ազլըը իլէ հէր տիւրլիւ բէգապէթլէրէ թէքէվվիւգ իտէճէք սուրէթտէ խուսուսի գասա տաիրէսի մէվճուտ տըր։

Կալաթատաքի իտարէխանէսի իլէ Պէյ Օղլու չիպէսինտէ պանգա իլէ մուամէլէսի օյտուղունու միսպիհ էվրագը հաիզ օյանլարա մախսուս սալօնլար մէվճուտ տըր։

Սթանպօլ չիպէսի՝ էմթէա իւգէրինէ բարա իգրազ վէ Սիրքէճիտէքի խուսուսի տէբօսընա էմանէթ սուրէթի իլէ իմթէա գապուլ իտէր։

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ

ԷՋԳԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէճիտէ քեաֆն (Էճգախանէ-Թիւրքիյէ) եէվմը քիչատընտան պէրի կէօսթէրտիյի ինթիզամ վէ տրգգաթ-տան վէ իդզար օլընան քեաֆֆէի էտ-վիյէնին խալիսյէթ վէ էվվէնիյէթինտէն տօլայը չէհրիմիզնի էն միւքէմմէլ էճգախանէսի օլուպ, տիկէրլերինէ նիւ-մունէի իմթիսալ օլմագ չէրէֆինի իպ-րագ իթմիշ տիր։ պու տրգգաթ վէ էհթիմամա մունդամ օլան թէհարէթ վէ նէզաֆէթ մէսէլէսի քի էճգախանէլէր-ճէ սաբլ նազարը էհէմմիյէթէ ալընա-ճագ մէվատտրն պայլըճասը տըր։ ամ-մէնին միւսէլլէմի վէ տէվիրը բէսմի-յէնին տախի մուսատտագ օլտուգը իւզրէ պուբատա քէմալը իլէ ճարի տիր։ պու կիպի պիր թէէսիստէն պէքէնիլէ չու խրատմաթը միւսթահսէնյէ պիր իլավէի էնսանիյէթքարի օլմագ իւզրէ եէվմը թէէսիստէն չիմտիյէ գատար միւրաճաաթ իտէն պիլճիմլէ զուէֆայի խաթէկեան մէճճանէն թէտավի իթ-տիրիլմէք վէ մուալէճաթը լազըմ տախի քէզա պիլա իւճրէթ իթա իտիլ-մէք կիպի իսթիյար օլընան ֆէտա-քէտարլըգլար նազարը տրգգաթա ալը-նաճագ օլուբ իսէ պու էճգախանէնին խաթիհալը մէնֆաաթտան զիյատ հէմ-ճինինէ խրտմէթ կիպի պիր ֆիքրը ինսանիյէթբէրվերի իւզրինէ թէէսիս իտիլմիշ օլտուգը տէրհալ թայեին իտէր-իյէթ չու թատատա օլընան հիմմէթի մասրուֆէթէնն նաչի տիր քի պու էճ-գախանէ թարիգը թէրագգրատա գաթի տէրէճաթ իտէրէք, պու կիւնքի մէր-թէպէի իհրաղ էյլէմիշ վէ պու եիւգատէն տէ էրպապը միւրաճաաթըն մէնինտի-յէթ վէ էմնիյէթինի վէ աթրպպանրն տախի խօշնուտխինի ճէլպ էյլէմիշտիր։

Մէղքիւր էճգախանէտ քեաֆֆէի իլէ վէ էմրազատա քէսպը իսթիխսաբ թամ էյլէմիշ մէշահիրը աթրպպա հէր կիւն էվգաթը մուայենէտէ հազըր պու-լունարգլարը կիպի զիւբիւր ու իհնասէ մախսուս օյմագ իլէրէ տէ մուայենէ-խանէլէր մէվճուտ տըր։ էճգախանէտ պուլընան ալէաթ վէ էտվաթը ֆէն-նիյէտինն միւքէմմէլէթի սէպէպի իլէ եէկեանէ տէնիլմէյէ չայան օլան (թան-միլխանէ) իսէ ճանիպը հիւքիւմէթը Սէնիյէտէն էվրօքատա տօգուզ սէնէ թանսիլ իթտիրիլտիքէն սօնրա իլէ տէֆա օլարագ քիմիակիր տիրլգ-մասընը իհրազ իլէ չէհրիմիզէ ավ-տէթ իթմիշ օլան Մէքթէպը Թը-պիեի Շահանէ քիմիակիր մուալիմէ-րինտէն Տօքթօր Ահմէտ Հիւսէյին պէյին եէսը իգթիտար վէ քիֆայէթինէ թէս-լիմ իտիլմիշ տիր։ մուամիլէյին ֆէնը թանիլտէքի իգթիտարը պուրաճա նա-սը մալիմ իսէ, եէվրօքաճատա օ տէ-րէճէ մարուֆ տրը, մուամիլէյի պէ-տէնը ինսանտա միւհթաճը թանիլի հէր նէ վար իսէ, անը քէմալը իհթիմամ իլէ պիհթանլի աթրպպատա իհզար վէ պինայէն ալէյհ աթրպպայի մուամիլէյ-հիւմին իլէրինի պիր գաթ տահա թէսիհլ իթմէքտէ օլտուգը կիպի մէրի օլան մատէնի նէպաթի հէր նէվ մէ-վատտը տախի սուրէթը միւքէմմէլէակ թանիլի վէ իհզար իթմէքտէ տիր։ 8—8

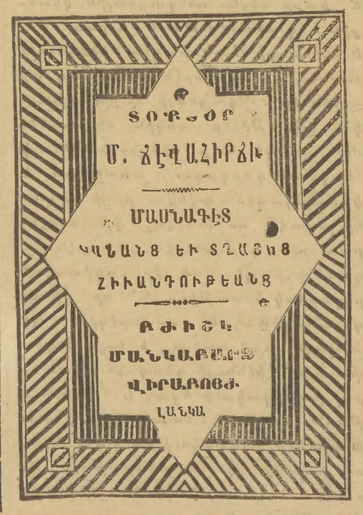

ՈՒԷՍԴԸՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱԲԸ ՄԱԽՍՈՒՍԸՑԼԱ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ

1851Տէ ԹԷԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՃԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թագմին օլունան զիյանլարընն մէճմուի	ֆունկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Քեամիլէն թէէսիյէ օլունմուշ սէրմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ուսմանի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպոլ, Պահճէ Գարու, Ասանիատի խան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թարյալարտա իշկիդար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըլմագտա տրը
ԻՍԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մասրուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գումբանիալա-ըն սէրմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100% օլտուգը հայտէ Ուէսթերն՝ քի 125% տիր։ Իյթէ պու հագիգաթ Ուէսթերն բագիպլերինէ թէֆէվվիւգ իթ-թիրմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տրը։

ՍԻՆԿԷՐ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ՝ ԼԱԻԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆԸ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ ցարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը զանազան արուեստահանդէս-ներու մէջ 400է աւելի չքնաղագոյն և պատուոյ մրցանակ առած է։

Այն անհուն յաջողութիւնը զոր և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. ՍԻՆԿԷՐի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻԾԽԱՆԻ, ԵՒԼՆ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գումպարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Զմիւռնիա՝ Գարաքէօյ Թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մասնաճիւղ՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ԾԱՂԿԱՁԱՐԴ ԿԵՐՈՆՆԵՐ

ՏԻԿԻՆ Պ. Մ. ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ ԶԱՐԴԱՐԱՆԱՑ
Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար Եօղուշ, Մեծ Նոր Խանի մէջ, վարի յարկ, Թիւ 47։

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆԻ
ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ փառաւոր զարդարու�ներովը ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ եղած սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին ամէն տեսակ մետաքս երիզ, լէմոն ծաղիկ, կրլանդ, քողք, ձեռնոց, մնտուկ, արծաթապատ ափսէ և մկրատ-թեան հագուստ։

Անգամ մը կ'արժէ այցելել սոյն վաճառատունը տես-նելու համար ապրանաց տեսակի ճոխութիւնն ու ազնուա-թիւնը, և շատ մը ՖԱՆԹԷԶԻ ձեւեր մոմի կապուածներու որ ամէնէն գժուարահաճն իսկ կրնայ գոհացնել։

Մասնաւոր յանձնարարութիւնք կը կատարուին խնամ-քով և ճշդապահութեամբ։

ՊԱՒԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ԱԵՐՄԱՅԷ, ԻՇԹԻՑԱՅԻ, ԻԿՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1899տա մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ.	19,534,276
» » եանկեն » » »	460,267,203
» » » » բրիմի »	1,433,965

Էօմիւր ինշիրինի վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրահի իւլ սիկուրթա ագտ իտէր

Եանկեն էթրը հէր նէվի պինա վէ էշեա իւզէրինէ սիկուրթա ագտ իտէր։

Նոթլյոմ էթալիրընա էթրը մալ, էվրագը նագտիյէ վէ վաքտ սիկուրթա-լարը գապուլ իտէր։

Հիսսէտարանա՝ 1896տա 18½%, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլէրը (Տէրսաատէթտէ Լոնտրատա Գրէսամ Լիօնէ, Անկլօ Աւստրիան Պանգ, Սօֆեատա Պանկ Նասիոնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իչիւն միւտատա վէ միւթէպէր քէֆիլէթլի աճէնթլէր արանըլյօր Թիւրքիա իչիւն ուսմանի աճէնթ՝ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա, Մէր թէպանի սօղագ ճէշմիտխան

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԷՄԻԶՏԷՆ ՀԱՄԻՏԻՑԵԷ ՖԷՍԼԷՐԻ

Սայէի Շահանէտ Սթանպօլտա Ֆէ-րիքէօյիւնտէ թէէսիս իթտիկիմիզ «Հա-միտիյէ» ֆէս ֆապրիգասը մամուլաթը՝ եվրոբա մալլարընտան գաթ գաթ իս-թիւն վէ մէթին վէ զարիֆ օլտուղը կի-պի, ֆիյաթճատա էհվէն պուլունտըղը ճիհէթլէ, տախիլի մամուլաթմըզը ըվանընը թէէմին իթմէք արզուսընտա պուլրնան միհթէրէմ էհալիմիզի եզէր ճիհէթ մէճմուա իթմէքտէ տիր։ էսասէն մագասատըմըզ միլլի սէրբաշլըմըզը տախի-լէն իսալ իթմէք էճնէպիլէր իհթիյաճան վարէսթէ գալմագ նօգթալարընա միւն-հասըր օլուպ, պու էմէլին հուսուլի իսէ, եվրոբա մալլարընա հէր վէճհէլ ըրճա-հանիյէթի պիթթէճրիպէ սապիթ օլան իշպու մամուլաթը տախիլիյէմիզէ էհա-լիի քիրամըն լազգ օլտուղը տէրէճէպէ բաղպէթ պուլուրմալարընա միւթէվագ-գէֆ տրը։ չայանը իթթիխար պիր ճի-հէթ տախի ֆապրիգասըզ վուգուլ պու-լան սաթրշտան 100 տէ 2 սինի էագիմը սասրը Շէհրիյարիտէն օլան Հիճազ չը-մէնտրֆէրինէ մալլմէմիտիյէ թէրբ իթմիշ օլտուղու կիպի, Տար իւլ Ա-ճէզեյէ 450, վէ Պրուսա Համիտիյէ Սա-նայի մէքթէպինէ 150 ատէտ մա թիւս-կիւլ ֆէս իհտա իթմէք սուրէթիյէ ատ իպրազը համիյէթէ մուվաֆֆագ օլմուշ տրը։ Իշպու ֆէսլէր եաղմուրտան թէր-տէն պօզուլմատըզը կիպի, գալըպ տախի իսթէմէզ. ըսլանան ֆէսլէրին աթէէ կէօսթէրիլմէյէրէք գուրուլտըլմասը իս-թար օլունը։

Զիյրատ մուհարրէր մահալլէրակ բիւսկիլիսի օլտուղը հայտէ, մագթու ֆիյաթլարա սաթըլմագտա տրը։

Իչի թիպէթլի զայէթ գուլանըլը ֆէս՝ պէհէրի 5 ղ.,

Իչի հասրըը զայէթ գուլանըլը ֆէս՝ պէհէրի 8 ղ.,

Իչի իքի գաթը զայէթ գուլանը-լը ֆէս՝ պէհէրի 10 ղ.,

Իչի աթիաը զայէթ գուլանըլը ֆէս՝ պէհէրի 13 ղ.։

Մահալը ֆիւրուխթը. — Սթանպո-տա Համիտիյէ ճատտէսինտէ ֆիյիք Իսմայիլ Բաշա խանը պէթընտա Ն. 17, Տիրէքլէր արասընտա Ն. 71, Ագսէ-բայտա եէչիլ Թուլումպա մէյտանընտա Ն. 101, Շիշլիտէ Օսման պէյ կազինո-սը ճիվարընտա ֆապրիգասըզ թան-թմտա, Պէշիքթաշտա Ճատտէի Քէ-պիրտէ Տօգթ. Գրիսան էֆէնդի խա-նէպէ թահթընտա վէ Իսկիւտարտա Ֆարյուի քէպիրտէ 44 նիւմէրօտա վէ Պալատա իսկէլէսինտէ 3 վէ 5 Ն՝ մա-զազալարտա սաթըլմագտա տրը։

Ֆէսլէրիմիզ գէրբլուպ պօզուլտուղը թագտիրտէ չիպէլէրիմիզին հէր հան-կըսընա միւրաճաաթ օլունուրա, եէնի պիր ուսուլտէ մէճճանէն գալպպանա-ճս ղը միւհթէրէմ միւհթէրէրիմիզէ ի-լան իտէրիզ։

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԷՄԻԶՏԷՆ ՕՍՄԱՆԻՑԵԷՏԷՆ ԵՐԳԱՆՄԸՇ ՎԷ ՖԻԼԹՐԻԼԷԼԻՇ ԷՆ ԱԼԷԱ.

ԶԷՑԹՈՒՆ ԵԱՂԼԱՐԸ

Մէնէքշէ բաեիրալը Օս-մանը միւրեքքէպլերի վէ սաիրէ մուհթէրիի Կիրիտի Աբմէտ Շեվզը պէյ թարա-ֆընտան պու տէֆա իհթիթ-բա խրիչէն«ֆիլիթրէ» ալէթի վարթասը իլէ, ուսուլը ֆէէնիսի տաիրէսինտէ եը-գանմըշ վէ սիզիլմիշ վէ միաէեի իսալ իտէճէք հէր նէվի մէվատտը էճնէպիյէ-տէն արի վէ պէրի գէլբնմըշ խալիս վէ նէֆիս զէյթուն եաղլարը մէվզը ֆիրուխ-թա վազ օլունմուշ տրը։

Ղունուն խիլաֆընը ֆէէնէն իսպաթ իտէնլէրէ՝ իմալաթխանէ թարաֆընտան 50 օսմանլը լիրասը վէրիլէճէէի տախի թէահհիւտ օլունուր։ Իշպու եաղլարը կէրէք նէֆասէթինի վէկէրէք ֆիսթաճա էհվէնիյէթինի թէճրիպէ իթմէք իս-թէէն էրպապը մէզգա՝ տէրունինտէ աթիգ եարբմ գըճէ զէյթուն եաղընը հավի վէ չիշէնին ազգը մուհթէրիի Կիրիտի Ահմէտ Շեվզը մէօրի իլէ մմ-հուր գաբալը չիշէէրտէն պէհէր ատէ-տի 5 ղրուշ ֆիսթաթա սաթըլմագտա տրը։

Եաղ իսկէլէսին է 29 նիւմէ-բրօյու Նիգօյաքի Բարատօքուլօնընն մա-զազասընա միւրաճաաթ պուլյրուլմասը իլան օլունուր։

60 ՂՐՈՒՇ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆՈՎ

Բարեկիրթ և պատուաւոր պատանի մը որ երկու տարիէ ի վեր առեւտրական ասպարէզ մտած է և տեղեակ է մանիֆաթուրայի, ինչպէս նաև մաքսի և երկաթուղւոյ գործողութիւններու, վաճառուն ղրուշ շարաթականով պաշտօն կը փնտռէ վաճառականի մը քով։

Լաւ կը խօսի և կը գրէ Հայերէն, Տաճկերէն և գաղիերէն լեզուները։ Դիմել խմբագրատուն «Մանզումէ»ի։

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ա-ռանները և մարդուս կազմուածքին ու-րիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՕՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամ-ներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդու-թեանց պատճառով և այն անձը որ կոր-սնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեսա-կան տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Ա-րիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլ-նան, ծուխերը կը կտրին, ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօրացընելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհին, այս տարի Բարիզի առա-նակարգ քիմիագէտ Պիլեոն՝ Օ վՕ Լէ-Սիթին Պիլեոն անուամբ դեղ մը հ-նարեց որ կորսուած ոյժը կատարեալ-պէս կը մտցնէ արեան մէջ, ջիղերը-ոսկորներն ու մարդուս կազմուածք-կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիմադրաբ-ժութիւն կուտայ։ Անանք որ իրենց ու-ղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, ա-նոնք որ գեղծումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վեր-ջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, ան-հրաժեշտ է որ Օ վՕ ԼէՍիթին Պիլ-եՕն Օ vo-lécithine Billon առնեն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեոնը որ ամէնէն ազդու-դեղն է շաքարախտին, ընդունուած եր Ֆրանսայի բժշկական Ակադէմիին և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դե-ղավաճառներու քով։

ԿԱՐԱՊԵՏ ՇԻՆԱՍԻ ԷՖԷՆՏԻ ՓԱՍՏԱՓԱՆ

Կառավարութեան մօտ Եուսուֆ օղլու խանը, Ն. 18 ԻԶՄԻՐ,

Այս ծանօթ փաստաբանն որ ակից առաջ Գրգաղած հաստատած էր, այս անգամ իւր գրասենեակն փոխա-դրած է Իզմիր Եուսուֆ օղլու խանը։ Կը տեսնայ ամենայն տուգդութիւն օրէնքի սահմանին մէջ, ամէն դատա-կան, վաճառականական գործեր թէ Հուգուգի, Թիճարէթի Շերիյէ և թէ ամէն պաշտօնական սենեակներու վե-րաբերեալ գործողութիւնք։ Կը յանձ-նարարենք յիշեալ էֆէնտին յարգոյ հաստարակութեան։

)(243)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻՒ ԷՋԳԻԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԳԼԽԻ ՏՈՂՄԱՏԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԹ.

Կատարեանի սրտաբուխ խօսքերը հոգածու ձեւերն ու ընդհանուր անկեղ-ծութիւնը խոր տպաւորութիւն ըրին Ալիսի վրայ որ երազէ արթնցողի նը-ման իրականութեան անդրադարձաւ ու սկսաւ լուրջ կերպով խորհիլ։ Կա-տարեալ ճշմարտութիւն էր ինչ որ կը խօսէր Կարապետ աղան, հայրը դեռ կատարելապէս տեղեակ չէր իր ամուրի մնալու որոշումէն, եթէ հաւատք գո-յացնէր որ ինքը բնաւ միտք չունի ա-մուսնանալու, ապահովապէս պիտի ճնշուէր այս հարուածին ծանրութեան տակ, գուցէ կեանքն ալ վրայ տար։

Ցուզուած աղջիկը կը խորհէր որ այս մեծ դժբաղդութիւնը ծագում պիտի առնէր միմիայն իր ամուրի մը-նալու երեսէն, և ինք որ այնչափ կը սիրէր հայրը, կը գուրգուրար վրան, ձեռքովը փութացուցած պիտի ըլլար անոր մահը։ Այս տխուր հեռանկարը կը պարզուէր աչքին և սարսուռ կը զգար խորհելով որ փոխանակ հան-գիստ կեանք մը, խաղաղ և զուարթ ծերութիւն մը ապահովելու հօրը, ախ ու վախով անցնելու պիտի դատապար-տէր անոր վերջին օրերը։

Խղճի խայթը, որդիական պարտա-կանութիւնն ու սիրտի զգացումը կը մաքառէին այս պահուս գեղանի աղ-ջըկան մէջ, որ չուարած կը խորհէր, առանց բան մը ըսել կարողանալու։

Կարապետ աղան թէեւ ուրիշ առ-թիւ կրնար ծանրանալ Ալիսին վրայ, բայց հիմա քանի որ խնդիրը իր շուրջ կը դառնար, ստիպուած էր ծայր աս-տիճան զգուշաւոր ընթացք մը բռնել, չմատնելու համար ներքին զգացումը։ Անհամբերութեան որդը սակայն կը կրծէր, կը մաշեցնէր զինք, ուստի չի կրնալով դիմանալ՝

—Իրաւ չափս կ'անցընեմ կոր Ա-լիսս, ըսաւ, գիտեմ որ ներելի չէ ինձ այսչափ առաջ երթալ, բայց քանի որ խնդիրը կարեւոր է, և հօրդ կեան-քին կը վերաբերի, ըսէ՝ ինձ աղջիկս, ի՞նչ կը խորհիս այս մասին։

—Կարելի՞ բան է որ հօրը համար չարիք կամենայ զաւակ մը, ըսաւ Ա-լիս։ Այո՛, ես ալ կը խորհիմ որ իմ ամուրի մնալու որոշումս ծանր պիտի ազդէ անոր վրայ։

—Հետեւաբար կը հաճիք ետ առնել ձեր նախորդ որոշումը։

—Բանի որ զոհողութիւն մը ան-հրաժեշտ է, ես յանձն կ'առնեմ զայն, փրկելու համար հօրս կեանքը։

—Օրհնեալ ըլլաս աղջիկս, գոյից նախկին ոսկերիչը ճառագայթելով, մեղք չէ՞ր որ նոր վիշտ մ'ալ աւել-ցնէիր հիներուն վրայ։ հիմա այս զոյգ մը խօսքովդ երջանկութիւններուն ա-մէնէն մեծը նուիրեցիր անոր։

Ալիսի յուզումը չափ չունէր, սիրտը կը փղձկէր ալեկոծ ծովու մը նման, գլուխը կրակներու մէջ կը տաքրէր և բուռն տենչ կը զգար լալու, ողբալու և ինքզինք կոծելու։ Ամուսնանալու այս խոստումն հանդէպ, պզտիկցած, նուաստացած կը զգար ինքզինք՝ զգա-ցումներուն առջեւ ու ինքիրմէ կ'ամ-ընդար պարզապէս։

Խեղճ աղջիկը սիրա չունէր պա-տասխանելու Կարապետ աղային, որ ձեռք բերած արդիւնքէն վերջին ծայր գոհ, դեռ կը շարունակէր գովեստները, Ալիսի որդիական զգացումներուն նը-կատմամբ։

—Ցուզուած եմ Կարապետ աղա, հեկեկաց Օր. Դրիգորեան, չափէ աւելի յուզուած. կնոջական սիրտ մը երբեք իմանիս չափ մեծ վիշտ կրած չէ։

—Ի՞նչ կ'ըսէք օրիորդ, հարցուց ոսկերիչը սարսռալով, դուք որ ալեարդի ամէնէն անմեղ, ամէնէն բարի աղջիկն էք. ինչո՞ւ այդչափ մեծ վիշտերու են-թարկուած ըլլաք։

—Որչափ ալ մեծ ըլլայ վիշտս, որ-չափ ալ կրծէ սիրտս. ինձ պիտի վե-րապահեմ զանոնք. պիտի կռուիմ բան-տին հետ. զուարթ պիտի ապրիմ. մէկ խօսքով վիս պիտի զոհեմ. հայրս փրկե-լու համար։

—Այնչափ մեծ վիշտ կրելու համար դեռ չատ պզտիկ էք օրիորդ, յարեց ոսկերիչը վշտակցութեամբ. Աստուած իրական վիշտ չտայ մարդուս։ Այդ հա-սակդ, որմէ ես ալ անցած եմ, ամէն բան չափազանցուած ձեւերով կը ցու-ցընէ. դուք ո՞ւր, վիշտը ո՞ւր։ Պիտի ամուսնանաք Աստուծով, երջանիկ ա-մուսնութիւն մը պիտի կնքէք. զաւակ-ներ պիտի պաղարեն ձեզ. պիտի գուր-գուրաք անոնց և ձեր երջանիկ ամուս-նոյն վրայ, իրականապէս պիտի տես-նաք կեանքը և այն ատեն պիտի ամ-նաք ձեր հիմակուան զգացումներուն վրայ և ամուսնութիւնը որ զոհողու-թիւն մը կամ դժբախտութիւն մը կը նկատէք, պիտի տեսնէք որ ի՛նչ մեծ երջանկութիւն է եղեր, թէ՛ ձեզ և թէ ձեր պատուական հօր համար։

Հիմա սկզբունքով լուծուած էր Ա-լիսի ամուսնութիւնը, Կարապետ աղան իր ճարտարախօսութեամբ յաջողած էր խախտել զայն ամուրի մնալու որոշու-մէն ու ամուսնանալու խոստում մը առնել անոր ընէնէն։ Կը մնար մեծ խը-դիրը. աղջիկը պիտի յօժարէր արդեօք Արսէնի հետ ամուսնանալ։ Այս պարա-գան ամէնէն աւելի կը հետաքրքրէր Արսէնի հայրը որ չէր կրնար երկրորդ հարցում մ'ալ ուզել։

Ալիս հակառակ խօսակցին զուարթ գուշակութիւններուն հալու մաշ կ'ըլ-լար ներքնապէս և չէր ուզեր այլ եւս վայրկեան մը իսկ մնալ հոն։ Այս մեծ որոշումին ետ առնմանութեան մը պէտքը կ'զգար, ինքն իր մէջ ամփոփ-ուելու և ըրածին վրայ խորհրդածելու համար։ Կատարեաններուն տունը դը-ժոխք մը կ'երեւար աչքին ուրիշ ժամ առաջ ապատելու դիտումով։

—Տուն երթանք ալ Կարապետ ա-ղա, ըսաւ կարուկ չեչտով մը։

—Ինչո՞ւ օրիորդ, չէ՞ք ուզեր քիչ մ'ալ տիկինին ու Հայկուհիին հետ տես-ակցիլ։

—Մ'հ, չափէաւելի ուշացայ, հիմա կը սպասէ զիս Ատրինէն։

Այս փութկոտութեան ու կարուկ որոշումներուն մէջ, ծանր հով մը կար որուն նշանակութիւնը քաջ ըմբռնեց նախկին ոսկերիչը ու առանց դիտողու-թիւն ընելու, թոյլ տուաւ որ օրիորդը պատրաստութիւնները տեսնէ ճամբայ ելլելու համար։

Արսէնի խօսքը ընել պարզապէս անյաջողութեան մատնել պիտի ըլլար խնդիրը, աղջկան առաջին վերքը չսպիացած, երկրորդի մը ևս խօսքը ը-նել, պիտի խրտչեցնէր զայն ու գլը-գուեր իսկ, կատարեան մտքովը կը խնդար Ալիսի զգացումներուն վրայ, գիտէր որ երիտասարդական հովեր էին անոնք. որ ամուսնութենէ ետք չու-տով կ'անցնէին առանց հետք մը ձգե-լու։ Կը կռահէր որ սիրային անյաջո-ղութիւն մը ունեցած էր Ալիս և ա-նոր համար չէր ուզեր ամուսնանալ։

Կարապետ աղան ասանկ հարիւրա-ւորներ ուսած էր փորձառական կեան-քին մէջ, որոնք ալիսարինամէնէն գրե-թադը նկատած էին զիրենք չյաջո-ղած սիրոյ առաջի տպաւորութեան տակ և ամուսնանալէ տուն տեղ ըլլա-լէ ետք չէին խորհած իսկ այն անցեա-լին վրայ։ Այս տեսութիւնով իրքև ա-զանցիկ զգացում մը կը նկատէր Ալի-սի յուսահատ ձեւերն ու բնաւ կար